

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 15. marec 1957

Štev. 11 (776)

Slovenska prosvetna zveza zahteva:

Tudi interese koroških Slovencev je treba upoštevati

V zvezi z načrti o preureditvi in nevarnostjo večje centralizacije avstrijskega radia je Slovenska prosvetna zveza predvčerajšnjim poslala koroški deželni vladi v roke g. deželnemu glavarju Wedenigu naslednje pismo:

Slovenska prosvetna zveza kot osrednja kulturna organizacija koroških Slovencev smatra za potrebno, da v zvezi z načrti centralizacije radia odnosno okrnitve samostojnega sporeda deželnih radiopostaj opozori g. deželnega glavarja na tozadevne interese koroških Slovencev s prošnjo, da ta naša iznašanja posreduje tudi pristojnim mestom v deželi in predvsem na Dunaju.

Po § 4 člena 7 Državne pogodbe morajo biti avstrijski državljani slovenske narodnosti udeleženi med drugim tudi na kulturnih ustanovah pod enakimi pogoji, kakor drugi avstrijski državljani. Zaradi tega sta osrednji narodni organizaciji koroških Slovencev tudi v spomenici z dne 11. 10. 1955 predlagali pri radiu Celovec za državljane slovenske narodnosti poseben oddelek, primerno udeležbo pri radio-svetu, dodelitev zadostnega oddajnega časa ter tozadevna potrebna finančna sredstva.

Kakor glede drugih določil člena 7 Državne pogodbe na žalost tudi glede tega našega iznešenega predloga ni bilo ničesar ukrenjenega. Nasprotno je na osnovi poročil o preureditvi radia upravičena bojazen, da bodo koroški Slovenci na tem področju celo prikrajšani. Kakor znano, obstoja od leta 1946 dalje pri radiu Celovec posebna slovenska sekcija, ki je v desetih letih svojega obstoja kljub gotovim šibkostim v danih razmerah več ali manj izpolnjevala svoje kulturno poslanstvo: s sodelovanjem kulturnih in gospodarskih ustanov koroških Slovencev, ne nazadnje s sodelovanjem Slovenske prosvetne zveze in njenih včlanjenih krajevnih Slovenskih prosvetnih društev ter posameznih koroških slovenskih kulturnikov so pičle slovenske oddaje radia Celovec po eni strani prikazovale bogato narodno kulturo in samostojno kulturno ustvarjanje koroških Slovencev in posredovale predvsem koroško narodno pesem, po drugi strani pa svojim številnim poslušalcem omogočile tudi udeležbo na kulturnih dobrinah ostalega slovenskega ljudstva. Vse to pa se je dogajalo v službi mednarodnega sporazumevanja in kulturnega sodelovanja med sosednjima narodoma, pri čemur je naša manjšina tudi potom radia izpolnjevala svojo nalogo kot most med avstrijskim ljudstvom in sosednjimi jugoslovanskimi narodi. Dejstvo, da je na dvojezičnem ozemlju okoli 20.000 radio-posestnikov, ki v pretežni večini ne glede na svoje politično in narodnostno prepričanje slovenske oddaje z zanimanjem poslušajo in spremljajo, kakor je to pokazala anketa, ki jo je pred tremi leti izvedla SPZ, je mimo zgoraj omenjenih določil Državne pogodbe najboljši dokaz za potrebo slovenskih radio-oddaj v Celovcu. Isto potrjujejo tudi številne slovenske voščilne oddaje, ki imajo soraz-

merno večje število interesentov, kot odgovarjajoče nemške oddaje. Le mimogrede bi v tej zvezi še omenili, da so vse te slovenske oddaje skoraj izključno v književnem slovenskem jeziku, katero dejstvo brez dvoma nikakor ne govori v prid vindišarskih teoretikov.

Iz vseh teh razlogov se ponovno sklicujemo na določila Državne pogodbe in v zvezi z načrti preureditve radia apeliramo na pristojna mesta, da pri kakršni koli preureditvi ne prezrejo teh upravičenih interesov koroških Slovencev na radiu.

V današnjem času tehnike, ko sta radio in televizija postala novo torišče kulturnega ustvarjanja in udejstvovanja, mora imeti tudi manjšina, ki ima pravico do soudeležbe na kulturnih ustanovah v enaki meri kot večinski narod, možnost takega kulturnega udejstvovanja. Sloven-

ska prosvetna zveza je zaradi tega prepričana, da bodo odločilni činitelji pri eventualni preureditvi radia upoštevati v spomenici iznešene predloge koroških Slovencev pri radiu Celovec glede posebnega oddelka, zadostnega oddajnega časa in primerne upoštevavanja pri radio-svetu ali odgovarjajoči ustanovi, katero zadnjo točko je tudi koroška deželna vlada že leta 1954 upoštevala z imenovanjem slovenskega zastopnika v provizorični radio-sosvet. Če torej načrt predvideva zmanjšanje samostojnega deželnega sporeda, se to nikakor ne sme zgoditi na račun slovenskih oddaj, marveč zahtevamo nasprotno baš še razširitev časa za slovenske oddaje, ker smo mnenja, da bi sleherna okrnitev na tem področju pomenila le poslabšanje, nikakor pa ne upoštevanje določil člena 7 Državne pogodbe v korist našega ljudstva.

Pomembna rzsodba gradiščanske varnostne direkcije

Pripadnik hrvatske manjšine na Gradiščanskem Večeslav Gregorič je lani oktobra s prijavo v hrvaščini naznanil pristojnemu okrajnemu glavarstvu v Železnem (Eisenstadt) javno zborovanje in prosil za izstavitev potrdila o prijavi. Vendar je okrajno glavarstvo v hrvaščini spisano prijavo vrnilo Gregoriču s pripombo, naj spiše vlogo v nemščini, ker da je v tej obliki (v hrvatskem jeziku) ni mogoče obravnavati.

Proti tej odredbi okrajnega glavarstva je Gregorič vložil priziv na varnostno direkcijo za Gradiščansko, katera je dne

28. februarja 1957 pod števil. SD-Pst-69/56 izdala naslednji odlok:

»Razsodba: Prizivu Večeslava Gregoriča se ugodi; prosilcu Večeslavu Gregoriču se prizna pravica do vlaganja spisov na oblasti Gradiščanske v hrvatskem jeziku.

Utemeljitev: Člen 50 (1) avstrijskega zveznega ustavnega zakona v zvezi z javnim besedilom določa, da vse politične državne pogodbe potrebujejo za svojo veljavnost odobritev parlamenta. Z objavo državne pogodbe 1955, ki zadeva zopetno vzpostavitev neodvisne demokra-

Jugoslavija pričakuje izvedbo člena 7

Zvezna ljudska skupščina Jugoslavije, ki se bo sestala 25. marca, bo na skupnem zasedanju obeh domov obravnavala poročilo, ki ga ji je predložila jugoslovanska vlada o svoji politiki in dejavnosti v lanskem letu. Poročilo obsega med drugim tudi pregled dejavnosti jugoslovanske vlade in uprave na področju razvijanja družbenega reda, delavskega samoupravljanja, notranje in mednarodne politike ter meddržavnih stikov in narodne obrambe.

Kakor povzemamo po dunajskem listu »Die Presse«, ki navaja tozadevno APA-poročilo, je v delovnem poročilu jugoslovanske vlade rečeno, da je ureditev različnih spornih vprašanj med Beogradom in Dunajem po Državni pogodbi ustvarila ugodne pogoje za nadaljnji razvoj dobrososedskih odnosov. Jugoslavija je nudila Avstriji vedno vsestransko podporo, ker smatra, da bi svobodna, nevtalna Avstrija lahko v tem delu sveta odigrala konstruktivno vlogo. Ker je Avstrija za Beograd tudi pomemben zunanjetrgovinski partner, je treba nadaljevati s skupnimi naporami za odstranitev še obstoječih ovir. V tej zvezi pričakuje jugoslovanska vlada, da bo Avstrija izvedla člen 7 Državne pogodbe o pravicah narodnostnih manjšin v Avstriji.

Jugoslavija intervenirala za Slovence pod Italijo

Pred nedavnimi je jugoslovanski veleposlanik v Rimu dr. Černež obiskal italijanskega zunanjega ministra Martina in preko njega sporočil italijanski vladi stališče Jugoslavije do načrta zakona za ure-

tične Avstrije, v zveznem zakoniku števil. 152 od 30. 7. 1955 je postala državna pogodba neposredno uporabna in veljavna pravna norma. Tako je tudi s tem trenutkom neposredno stopil v veljavo člen 7 Državne pogodbe 1955, ki v svojem 3. odstavku izrecno dopušča v upravnih in sodnih okrajih Gradiščanske neposredno uporabo hrvatskega jezika kot uradnega jezika. Pritegnitev prevajalca (v svrhu internega prevajanja za referenta v uradu) je stvar oblasti. Norma člena 7 odst. 3 Državne pogodbe 1955 velja kot ustavna določba in razveljavlja za področje Gradiščanske za hrvatsko manjšino veljavnost samo nemškega uradnega jezika po členu 8 zveznega ustavnega zakona v zvezi z javnim besedilom.

*

Ta rzsodba gradiščanske varnostne direkcije se v bistvu sklada s tolmačenjem člena 7 državne pogodbe glede slovenskega in hrvatskega uradnega jezika, kot je izraženo v spomenicah koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Kaže, da gradiščanske oblasti bolj resno jemljejo ustavna določila, dočim na Koroškem v zvezi s členom 7 očitno še primanjkuje dobre volje in potrebnega smisla za zakonitost. Sicer se ne bi moglo dogajati, da nekateri uradi sprejemajo slovenske vloge, drugi jih odklanjajo, spet drugi pa zahtevajo nemške prevode. Posebno velja to za tukajšnja sodišča, ki tudi po odločbi Vrhovnega sodišča še vedno ne kažejo pripravljenosti za upoštevanje jasnih določil avstrijske ustave in državne pogodbe.

Deželni glavar Wedenig o prezidentskih volitvah

Na konferenci Svobodne gospodarske zveze v Celovcu je govoril minulo nedeljo deželni glavar Wedenig o volitvah zveznega prezidenta, ki bodo 5. maja. Poudaril je zaslugo Socialistične stranke, ki je z dr. Rennerjem in Körnerjem postavila na čelo države moža, ki sta s svojo politično izkušnjo obvarovala drugo republiko mnogih nevarnosti, neomajno branila stvar demokracije in avstrijskega ljudstva ter uspešno vodila Avstrijo skozi vrsto nevarnosti. Deželni glavar je opomnil na čas, ko je krščanski socialc Miklas kot zvezni prezident dopuščal, da so se dnevno dogajale kršitve ustave, ko je ohromil ustavno sodišče, da se je klerikalna diktatura lahko neovirano izživljala. Do takšnih razmer v drugi republici ne sme več priti, je poudaril deželni glavar ter dodal:

Jamstvo za mirni notranji razvoj, za brezpogojno ohranitev demokracije in ljudskih pravic je povezano z osebo zveznega prezidenta. Socialisti predlagajo za to mesto največje odgovornosti svojega najboljšega moža — vicekanclerja doktor Schärfa, ki združuje v sebi človeško razumevanje za tegobe ljudstva, neomajno preizkušnjo kot demokrata in državniške izkušnje.

Spet strašijo pogodbe o cenah in mezdah

Nedavna podražitev piva, ki so jo lastniki pivovarn sklenili tako rekoč čez noč, je ponovno postavila v ospredje vprašanje razmerja med cenami in mezdami odnosno plačami. Vsakomur so še v spominu svoječasne pogodbe o cenah in plačah, ki smo jih doživeli kar celo vrsto in katerih posledica je bila, da se je zaslužek delavca in nameščenca od pogodbe do pogodbe sicer neznatno zvišal, da pa so hkrati poskočile tudi cene življenjskim potrebščinam, in to ne le neznatno, marveč v taki meri, da je povišanje zaslužka vedno zaostajalo daleč za njimi. Iz

pisanja posameznih listov, ki se je spet osredotočilo na to vprašanje predvsem v zvezi s podražitvijo piva, pa je razvidno, da gre razvoj ponovno v smeri takih pogodb. To sledi tudi iz tega, da so v zadnjem času vedno bolj pogoste tozadevne izjave merodajnih politikov in visokih funkcionarjev.

Zvezni kancler Raab je v svojem govoru po radiu spet enkrat načel vprašanje naraščajočih cen na eni in zahtev po zvišanju zaslužka na drugi strani. Pri tem je skušal zvaliti krivdo za celo vrsto podražitev (Nadaljevanje na 8. strani)

Nov generalni konzul FLRJ v Grazu

Kakor smo v našem listu poročali že svoječasno, je bil za novega generalnega konzula FLR Jugoslavije v Grazu imenovan prejšnji svetnik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Antun Kolendič. Zvezni kancler Raab je v zastopstvu zveznega prezidenta v odločbi z dne 22. februarja 1957 dal k temu imenovanju svoje privoljenje.

Zveza slovenskih žena je proslavila 8. marec

Zveza slovenskih žena je tudi svoj letošnji občni zbor povezala s praznovanjem 8. marca, mednarodnega dneva naprednih, svobodoljubnih in demokratičnih žena. Čeprav se naše gospodinje in matere ob obilici dela le težko sprostijo svojih vsakdanjih skrbi in poklicnih dolžnosti, se je minuli petek lepo število zastopnic naših žena iz raznih naših krajev odzvalo vabilu na občni zbor v Delavski zbornici v Celovcu.

Po otvoritvi in uvodnih besedah, ki jih je izrekla predsednica Zveze slovenskih žena Leni Olipic, je zbrane žene pozdravil tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. Poudaril je važnost dela in zadržanja naših žena v družini in javnem življenju, kjer naj zavestno prispevajo k uresničitvi vseh tistih pravic, ki jih našemu ljudstvu jamči člen 7 Državne pogodbe.

Pri tem prizadevanju pa ne smemo pozabiti, je dejal, da so korenine našega obstoja zraščene z naprednimi idejami naše svetle protifašistične partizanske borbe za enakopravnost, za mir in za demokratične odnose med narodi. Tudi našo borbo za narodnostne pravice je treba voditi s teh naprednih izhodišč in jo vedno spet povezovati s prizadevanji vseh tistih delovnih ljudi v naši deželi, ki so prav tako kakor naše delovno ljudstvo zavzeti za socialni napredek, za razvoj in utrditev demokracije in za miroljubno sožitje. Stremeti moramo za novim likom človeka, polnega samozavesti in ponosa, ki si ne sme pustiti dopasti krivice. Oba naroda na Koroškem imata svoje vrline in na teh se morata znajti v korist obeh.

Na novi poti naše države kot samostojne in nevtralne dežele je naša naloga mostu in povezovalnega člena pri poglobljanju dobrososedskih avstrijsko-jugoslovanskih odnosov še večja. Kot lojalni državljani pa zahtevamo tudi od naše države, da upošteva enakovrednost našega ljudstva in njegove kulture in da tudi s svoje strani lojalno izpolnjuje svoje zakonite in mednarodnopravno zasidrane obveznosti do naše narodnostne manjšine, kakor to tudi sama zahteva od Italije za svoje rojake na Južnem Tirolskem.

Tajnica Zveze slovenskih žena Milena

Pozorno so sledile žene na svojem zborovanju dne 8. marca podanim referatom in poročilom

Gröblacher je nato v izčrpnem referatu orisala pomen 8. marca v naprednem ženskem gibanju ter v tej zvezi nakazala tudi vrsto perečih vprašanj in nalog, ki naj jih v korist našega ljudstva pomagajo reševati zlasti tudi naše žene.

Med drugim se je zadržala tudi na nekaterih problemih našega narodnega življenja in je glede pravic, ki nam jih daje Državna pogodba, poudarila potrebo nenehnih naporov in odločnega prizadevanja, da te pravice ne bi ostale samo mrtve črke na papirju, marveč da bi postale čim prej in čim bolj živa stvarnost. Pred nedavnim je Vrhovno sodišče potrdilo, da je tudi slovenščina uradni jezik pred sodišči in v upravi slovenskega in jezikovno mešanega ozemlja. Tu se odpirajo za naše matere in žene pomembne naloge. Skozi desetletja zapostavljanja in diskriminacije je postala našemu človeku že nekako tuja pravica uporabe svojega materinskega jezika na uradnih mestih, šola pa nam ni dajala potrebnega znanja v našem jeziku. Tozadevno bo mnogo lažje na zavesti, odločnosti in vztrajnosti naših žena in mater, da bodo znale vcepiti svoji mladini čut enakovrednosti in ljubezen do jezika svojih roditeljev in

prednikov. Čuječe in pozorno naj spremljajo tudi delo šole, ki oblikuje mlade ljudi, da ne bo okrnjevala zakonitih predpisov glede slovenskega pouka in odtujevala našo mladino svojemu rodu.

Referentka je obravnavala tudi nekatera vprašanja sodobne vzgoje mladine in navajala s tem zvezane dolžnosti, težave in uspehe naših žena in mater. V času, ki v marsičem spreminja izročila preteklosti in s tehničnim razvojem prinaša na vseh področjih nov način življenja ne le v mestih, marveč tudi v naših podeželskih krajih, morajo tudi naše žene in ma-

tere hoditi z razvojem časa in iskati novih poti v svojem vzgojnem delu, ki naj usposobi našo mladino, da se bo mogla kot zaveden člen svojega naroda, kot enakopraven del državljanov in kot bodoči sooblikovalec človeške družbe koristno uveljavljati v vsem našem javnem življenju.

V razpravi o nakazanih vprašanjih in nalogah za bodoče delo organizacije se je oglasilo k besedi več udeleženk občnega zbora. Posebno živo zanimanje so žene pokazale za prosvetno dejavnost, za pevске koncerte, za tečaje in gospodinjsko šolanje, za skupne izlete in za druge prireditve izobraževalnega in razvedrilnega značaja. Zlasti so poudarile tudi potrebo po pritegnitvi in vključevanju čim več mlajših žena v organizirano delo na najrazličnejših področjih našega kulturnega in gospodarskega življenja, kjer lahko žene doprinesejo mnogo koristnega v skupnem prizadevanju našega ljudstva za narodni in gospodarski obstanek, za napredek in za neoviran razvoj v dobrem sožitju z nemško govorečimi sodržavljanji.

V predsedstvo in širši odbor Zveze slovenskih žena je občni zbor v glavnem ponovno izvolil dosedanje odbornice.

Tržaški list o napadu na dvojezične napise

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je imelo vandalsko dejanje tistih šovinističnih krogov, ki so naročili in pred 14 dnevi izvedli napad na dvojezične napise osrednjih slovenskih organizacij, ustanov in privatnih podjetij v Celovcu, širok odmev v javnosti. O barskem početju nista poročala samo avstrijski radio in tisk marveč tudi listi izven meja naše države. Našim bralcem smo že posredovali mnenje in sodbo, izraženo v »Ljudski pravici« in »Slovenskem poročevalcu«. Nekulturno dejanje sta komentirala in obsodila tudi tržaška lista »Primorski dnevnik« in »Novi list«.

»Primorski dnevnik« v svojem poročilu o izbruhu koroških šovinistov omenja tudi zadržanje celovškega sodišča, ki celo po odločbi Vrhovnega sodišča še ni priznalo slovenščino kot enakopraven državni jezik ter piše pod naslovom »Avstrija se huduje nad Italijo, dopušča pa napade na Slovence« naslednje: Primerov zapostavljanja koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov v Avstriji je nešteto, da bi bilo potrebno še naknadno dokazovanje, da so po zakonu zajamčene narodnostne pravice Slovencev in Hrvatov v Avstriji le na papirju, v praksi pa se iščejo najrazličnejši izgovori, da bi tako ostalo še nadalje.

Kljub skrajno nezadovoljivemu stanju in razmeram, ki v njih žive koroški Slovenci in gradiščanski Hrvat, pa smo trd-

no prepričani, da bodo naši rojaki v Avstriji končno vendarle dosegli spoštovanje v praksi tistih načel o narodnostni enakopravnosti, ki so slovanskim narodnim manjšinam slovesno zajamčene v avstrijski Državni pogodbi.

Mimo tega pa se nam vsiljuje neka druga primerjava. V tem poslednjem času se je v Avstriji močno razpihnila kampanja, ki naj pomaga Južnim Tirolcem, da pridejo do svojih pravic, ki so jim priznane v znanem dogovoru med De Gasperi-jem in Gruberjem. In ne samo to. V Avstriji se celo podpira neka skrajno šovinistična tendenca, ki odkrito zahteva korekturo sedanje italijansko-avstrijske meje, tako da bi vsi Južni Tirolci prišli v okrilje matične domovine. Ne moremo sicer Avstriji odrekati pravice, da se poteguje za svojo narodno manjšino v Italiji in da skuša doseči uveljavljanje slovesno prevzetih obveznosti, hkrati pa moramo pibiti, da so njeni argumenti moralno zelo šibki, in da bodo taki tudi ostali, dokler bo koroškim Slovincem in gradiščanskim Hrvatom odrekala tudi osnovne narodnostne pravice, ki jih Južni Tirolci v Italiji že davno uživajo. Vsekakor pa se položaj Južnih Tirolcev bistveno ne bo izboljšal niti z nacionalističnimi in skoro vojnohujskaskimi izpadi avstrijskih skrajnežev, kakor jim pri tem ne bo pomagala skrajno šovinistična nestrpnost do koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

PO ŠIRNEM SVETU

New York. — Varnostni svet je sklenil priporočiti Generalni skupščini sprejem neodvisne države Gane v OZN. Razpravo o tem vprašanju je začel britanski delegat Dickson, ki je poudaril, da Velika Britanija z navdušenjem predlaga, naj bi sprejeli Gano v OZN. Avstralski delegat je potem predlagal nujni postopek za sprejem Gane v svetovno organizacijo. Gana bo 81. članica OZN.

New Delhi. — Na parlamentarnih volitvah v skupščine indijskih držav je dobila Nehrujeva Kongresna stranka v volilnih enotah, kjer je glasovanje že končano, 70 % poslaniških mest. Kongresna stranka je tako dobila že 507 poslaniških mandatov, narodnosocialistična stranka 39, komunisti 21, neodvisni 87 mandatov, razne druge stranke pa 32 mandatov. Doslej je glasovala polovica vseh volivcev. Na teh volitvah bodo izvolili 2206 novih poslancev za 13 deželnih skupščin in za osrednji parlament Indijske unije.

Damask. — Sirska vlada je načelno dala dovoljenje Iraški petrolejski družbi, da lahko začne s popravili svojih naftovodov skozi Sirijo. Najnujnejša dela bi lahko opravili v enem tednu. Družba bi lahko potem pošljala do Sredozemskega morja okrog 25.000 ton petroleja na dan. Vsa popravila na treh naftovodih Iraške družbe, po katerih je šlo pred agresijo proti Egiptu dnevno okrog 72.000 ton nafte, pa bi končali v enem letu.

Kairo. — Jemensko poslaništvo je objavilo, da so britanska letala in oddelki vojske tri dni zaporedoma napadali mesto Gihaf na jugu Jemena. Podobni britanski napadi se pogosto ponavljajo na področju male države na Arabskem polotoku.

Bristol. — Laburistični prvak Harold Wilson je pretekli teden izjavil, da je napad na Egipt veljal Veliko Britanijo 300 do 500 milijonov funtov. Wilson je tudi obtožil britansko vlado zaradi neodgovornega početja in dejal, da bodo minila leta, preden si bo Velika Britanija opomogla od položaja, ki ga je povzročila tragična napaka Edenove vlade.

Washington. — Posvetovalni odbor Bele hiše za vprašanja mednarodnega razvoja je poročal predsedniku Eisenhowerju, da morajo ZDA povečati ne le svojo ekonomsko pomoč nezadostno razvitim državam, pač pa tudi svoje napore za dolgoročne programe za razvoj teh držav. Ameriška pomoč nerazvitim državam je močan prispevek k miru v svetu in ustaljenosti teh držav.

Tajpeh. — Uradni zastopnik Čangkajškove armade je izjavil, da je vlada na Tajvanu sklenila nadaljevati blokado kitajske obale. Čangkajškove ladje blokirajo kitajska pristanišča že od leta 1950 dalje.

Alžir. — Sekretar alžirskega nacionalnega gibanja Mulaj Merbah je brzojavil predsedniku in generalnemu sekretarju OZN in se zavzel za prekinitve operacij v Alžiru. Izrazil je pripravljenost na razgovore za rešitev alžirskega vprašanja. Alžirsko vprašanje naj bi se rešilo na demokratični osnovi in po načelu in duhu ustanovne listine OZN.

Washington. — Predsednik ameriške komisije za atomsko energijo Lewis Strauss je sporočil, da je Sovjetska zveza napravila nov poizkus z atomsko bombo. Eksplozija je bila povzročena 8. marca ter odgovarja po vrsti in jakosti zadnjim sovjetskimi eksplozijam. Strauss ni povedal, ali je bila sovjetska bomba, ki je eksplodirala, atomska ali vodikova.

Kiel. — Sodišče v Kielu je zavrnilo prošnjo za začasno izpustitev dr. Fritzja Klauberga, bivšega zdravnika v koncentracijskem taborišču v Oswiecinu. Klauberg se je lani vrnil iz ujetništva v Sovjetski zvezi. Sedaj je obtožen, da je zakrivil smrt več deportirancev, ker je na njih delal poizkuse s sterilizacijo. V kratkem se bo proti dr. Klaubergu začela sodnijska obravnava zaradi teh zločinov nacističnega zdravnika.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslavija na velesejmu v New Yorku

Na mednarodnem velesejmu, ki bo v New Yorku od 14. do 27. aprila, bodo sodelovala tudi jugoslovanska podjetja. Razstavila bodo vzorce tistih izdelkov, ki pridejo v poštev za ameriški trg. Sejem bo obiskala tudi jugoslovanska gospodarska delegacija, ki bo odpotovala v ZDA z nalogo, da se čim bolj seznanijo z ameriškim tržiščem, ki kaže vedno večje zanimanje za jugoslovanske izdelke.

Proizvodnja jekla v Jugoslaviji

Na letni skupščini združenja jugoslovanskih železarn so poudarili, da bo Jugoslavija letos proizvedla 1 milijon ton surovega jekla in da razpolaga z zadostnimi surovinami, da se proizvodnja poveča na 2 milijona ton letno. Potrošnja jekla v Jugoslaviji je od 14,5 kg na prebivalca narasla lani na 95 kg. Predvidevajo, da bo leta 1961 dosegla 148 kg na prebivalca. Jugoslavija je po vojni investirala v črno metalurgijo 148 milijard dinarjev.

Ruski les prodira na evropski trg

V zadnjem času so se sovjetske ponudbe lesa severnim evropskim državam povečale. Potem ko so konec lanskega leta prodali Veliki Britaniji 114.000 standardov, so Sovjeti ponudili Angležem nadaljnjih 90.000 standardov pod istimi pogoji. Tudi na nemškem trgu so sovjetski trgovci ponujali 21 standardov lesa, medtem ko so ga prodali holandskim uvoznikom 32 standardov.

Rekorden pridelek žita v SZ

V preteklem letu so imeli v Sovjetski zvezi najboljšo žitno letino v zgodovini. Po dosedanjih podatkih so odkupili 55 milijonov ton pšenice. Doslej še niso nobeno leto zaznamovali tako velikega odkupa. Pridelek je bil tako velik predvsem zato, ker so lani povečali z žitom posejano površino zemlje za dobrih 20 milijonov ha zemlje. V Sovjetski zvezi v zadnjem času intenzivno delajo na tem, da spreminjajo doslej nerodovitne površine v plodna polja.

Na koncertih v Št. Jakobu, Ločah in na Brnci:

Še pridite — kmalu spet nas obiščite s svojo prelepo pesmijo!

Prihajamo k vam z našo lepo slovensko pesmijo, prihajamo pa tudi z našo slovensko besedo, ki danes ni več le govornica v zatišju domov, marveč v smislu državne pogodbe enakopravni uradni jezik, katerega se bomo lahko posluževali tudi pri sodiščih in oblasteh. Zavedati pa se moramo, da nam pravica do uporabe naše materné govornice kot enakopravnega uradnega jezika ni bila poklonjena kot širokogrudno darilo, marveč je to plod naše stoletne borbe, uspeh nenehnega boja, ki so ga bojevali že naši predniki in smo ga nadaljevali mi. Pot k zdaj doseženemu uspehu je bila dolga in težka, zato je naša dolžnost, da se bomo priborjene si pravice tudi posluževali v vsakdanjem življenju. Nič nam namreč ne pomagajo še tako lepe prireditve s slovensko pesmijo in slovensko igro, če bo ostal slovenski jezik tudi v bodoče samo na odrih naših dvoran; bodi torej naša dnevna prosveta, da se bomo naše materné govornice ponosno posluževali tako na občini, železnici in pošti, pri sodišču in vseh drugih uradih, torej vedno in povsod v javnem in zasebnem življenju. To pa je le ena stran pravic, ki nam jih daje člen 7 državne pogodbe; spada sicer med najbolj tehtne, prav tako važne pa so tudi pravice na šolskem področju in se moramo zanimati za dogajanje v dvojezični šoli in skrbeti predvsem tudi za naraščaj v slovenski gimnaziji, ki se nam obeta za letošnje jesen. Le od nas samih je odvisno, da bo člen 7 v vsem obsegu izveden in s tem uresničena enakopravnost našega ljudstva.

Tako je med drugim naglasil predsednik SPZ dr. Franci Zwitter, ko je zadnje nedeljo pozdravljal zbrane poslušalce na pevskih koncertih, ki jih je Slovenska prosvetna zveza priredila pri Primiku na Reki pri Št. Jakobu, pri Pušniku v Ločah in pri Prangarju v Zmotičah pri Brnci. Spet so se odzvali povabilu številni ljubitelji naše vedno lepe slovenske narodne pesmi in napolnili dvorane v vseh treh krajih. Kar zanimiv je bil pogled na zbrano publiko: dočim je v Št. Jakobu močno prevladovala mlada generacija in so bili v Ločah številneje zastopani starejši letniki, je bilo občinstvo na Brnci res pestro pomešano. Povsod pa so imeli eni in drugi le eno željo, da prisluhnejo petju priznanih dobrih pevcev in pevk iz Bilčovsa in Kotmare vesí pod izkušenim vodstvom osrednjega pevovodje SPZ Pavleta Kernjaka.

Spored nedeljskih nastopov je bil v glavnem isti kot ob lanskem gostovanju v Ljubljani in Kranju ter pri koncertih pred enim mesecem v spodnjem Rožu. Dodali so le še makedonsko narodno »Plovi, plovi...«; uspeh, ki ga je doživela tudi ta pesem, morda le narekuje potrebo po vključitvi še drugih pesmi, kar bi spored takih gostovanj samo še obogatilo, hkrati pa pevcem in poslušalcem nudilo nove poglede na neminljive lepote petja. Za pevovodjo in pevce se tukaj vsekakor odpira hvaležno področje vedno novega in zanimivega dela, katerega uspeh bo bogato poplačal ves vanj vložen trud.

Ob izredno lepem vremenu je bila vožnja z modernim avtobusom koroške prometne družbe Springer in Dossi & Ruttnig iz Celovca za pevce pravi užitek. Ni čudno, da so ugodne vremenske prilike prinesle tudi iz krajev, kjer so bili koncerti, zvalile na mednarodno prireditev

smučarskih skokov v Planici. Če so bile pevske prireditve kljub temu izredno dobro obiskane, je le še dokaz več za priljubljenost petja med našimi ljudmi. Da so to pokazali vsi številni poslušalci v Št. Jakobu, v Ločah in na Brnci tudi z dolgotrajnim aplavzom po vsaki pesmi, ni treba še posebej poudarjati. Pač pa lahko zabeležimo, da so tudi nedeljski koncerti potrdili za amaterske zbornice nenehno skladnost in živo povezanost med pevovodjo in vsakim posameznim članom zbornice, kar je za pevce, ki so dnevno zaposleni pri težkem delu, še toliko večji uspeh.

V zvezi s koncerti se je žal ponovno pokazala tudi ozkosrčnost nekaterih, ki

ne morejo iz svoje kože. Medtem ko smo med poslušalci v Ločah videli tudi domačega župnika in sta koncert na Brnci obiskala župnika iz Št. Lenarta in Bistrice, je župnik v Št. Jakobu odrekel dvorano za pevce in je moral biti koncert zaradi tega na oddaljeni Reki. Tu pa je poskušal službojoči orožnik še v zadnjem trenutku preprečiti prireditev, ko je zahteval pismeno dovoljenje. Na pripombo, da je bil koncert v redu prijavljen pristojni občini in da za tako prireditev ni treba posebnega dovoljenja, se je izgovarjal na svojega predstojnika, ki mu je baje povedal, da bo amaterska gledališka predstava. Ko ga je predsednik SPZ opozoril, da je značaj prireditve vendar razviden tudi iz lepšakov, je izjavil, da ne razume, kaj je zapisanega na njih.

Čeprav smatramo, da je beseda koncert mednarodna in razumljiva vsakomur, imamo tukaj spet nov dokaz potrebe, da morajo v smislu Državne pogodbe v krajih, kjer živijo Slovenci, državni organi obvladati tudi slovenski jezik, v kolikor ni upravičena sumnja, da je bil nerazumljivi nastop v resnici naperjen le proti naši kulturni dejavnosti.

Tembolj je razveseljivo, da sta koncert na Reki obiskala kar dva župana, in sicer domači župan iz Št. Jakoba in župan iz Zgornje Vesce. Oba sta izrazila svoje priznanje nad uspešnim koncertom, uspeh pa je potrdilo vsepovsod tudi številno občinstvo, ki je svoje navdušenje izpričalo zlasti v besedah: »Še pridite, kmalu spet nas obiščite s svojo prelepo pesmijo!«

Srečanje treh dežel v Celovcu

Z avstrijsko, jugoslovansko in italijansko zastavo okrašeno pročelje velike slavnostne dvorane v Delavski zbornici v Celovcu je dajalo minulo soboto zunanji pečat razgibani kulturno-družabni prireditvi, ki je po hvalevrednem prizadevanju celovskega folklornega društva »Edelweiss« že tretje leto pod nazivom »Srečanje treh dežel« združila v plemenitem sodelovanju tri narodopisne plesne in glasbene skupine iz Slovenije, Furlanije in Celovca.

Prireditve so se ob polno zasedeni dvorani udeležili tudi pokrovitelji: deželni glavar Wedenig ter predstavniki jugoslovanskega in italijanskega konzulata v Celovcu. Predsednik društva »Edelweiss« g. Petritz je v svojih pozdravnih besedah posebno poudaril pomen prireditve, ki naj doprinese k prijateljski povezavi treh sosednjih narodov in dežel.

Skoro poldrugournemu kulturnemu spo-

redu so gledalci in poslušalci sledili z navdušenim in nedeljenim odobravanjem. Oko in uho sta prišla popolnoma na svoj račun, ko so se v pestrem zaporedju vrstile posamezne točke programa. Celovčani so predvajali ljudske plesne, ki so doma v severnih nemških krajih naše dežele, italijanska plesna skupina »Danzini di Lucinico« iz okolice Gorice je s svojimi nastopi posredovala morda ne več čisto pristno, za navzočo publiko pa vseeno privlačno furlansko plesno in glasbeno folkloro, podkrepljeno z bogatimi in barvno učinkovitimi kroji, »Akademska folklorna skupina France Marolt« iz Ljubljane pa je v plesu, glasbi in pristnih narodnih nošah pokazala živo ljudsko umetnost iz sosedne Gorenjske in drugih pokrajin Slovenije in Jugoslavije. Narodne pesmi nemško govorečih Korošcev sta prispevala celovski moški zbor Annabichl in doblaveški kvintet. Nedvomno pa bi bila

KULTURNE DROBTINE

Lanska knjižna produkcija pri nas

Pred kratkim so na Dunaju objavili podatke o lanskoletni knjižni produkciji. Kakor je razvidno iz teh podatkov, je lani v naši državi izšlo skupno 5186 del, kar predstavlja v primerjavi z letom 1955, ko je izšlo 4159 del, precejšen napredek. Od lani izšlih knjig je bilo 4179 enkratnih izdaj (leta 1955 6647), medtem ko ostanek odpade na periodike. Od posamičnih izdaj jih je 3695 izšlo prvokrat.

Predvsem je lani naraslo število knjig s področja gospodarskih in socialnih ved, pa tudi del s področja političnih ved in tehnike. Na prevode pa odpade sorazmerno malo izdaj, ker teh je lani izšlo nekaj manj kot leta 1955. V kolikor pa so izšli tudi prevodi, je teh bilo največ iz angleščine, izšlo jih je namreč 118. Prevodov iz francoščine je izšlo 46, iz italijanščine 10, iz skandinavskih jezikov 15, iz latinščine in grščine 14, iz ostalih evropskih jezikov 16 in iz arabščine en prevod.

V Jugoslaviji je izhajalo lani 18 dnevnikov

Lansko leto je v Jugoslaviji izhajalo skupno 18 dnevnikov, med katerimi sta bila tudi dva v jeziku narodnih manjšin. Vsa naklada jugoslovanskih časopisov pa je lani znašala 900.000 izvodov dnevno. Po trije dnevnik so izhajali v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu, po dva v Novem Sadu in na Reki, po eden pa v Mariboru, Skoplju, Splitu, Sarajevu, Osijeku. Na Reki je izhajal dnevnik v italijanščini, v Novem Sadu pa v madžarščini. V primeri z letom 1939, ko je v Jugoslaviji izhajalo 29 dnevnikov, pomeni to stanje nazadovanje, vendar pa je bila celotna naklada kljub manjšemu številu dnevnikov večja kot leta 1939. Močno se je leta 1956 povečalo število različnih drugih časopisov, revij, tednikov in mesečnikov, ki jih je bilo že 1345.

Razstava ob 80-letnici slikarja Kubina

Znani avstrijski slikar in grafik Alfred Kubin bo 10. aprila obhajal svoj 80. rojstni dan. V proslavo tega jubileja je pripravila dunajska »Albertina« posebno razstavo Kubinovih del, ki obsega 97 listov, nastalih v letih od 1945 do 1956. Med razstavljenimi deli so tako njegove stvaritve, ki se jim še poznajo inspiracije iz mladosti, prav tako pa tudi njegova starostna dela.

prireditve še bolj zaokrožena celota in popolnejši odraz koroške stvarnosti na tromeji, če bi bili prireditelji vključili v spored tudi narodno pesem koroških Slovencev in njihovo folkloro, ki najbolj izrazi to odražata dejstvo, da je naša dežela tudi domovina slovenskega ljudstva.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

V okviru teh ukrepov so bile vasi južnega obrobja in nemške vasi ob meji province Trident sicer pridružene bozenski pokrajini, vendar so provinco Bozen v celoti spojili s popolnoma italijansko sosedno provinco Trident v skupno avtonomno področje s skupnim zakonodajnim zborom in skupno področno vlado. V zakonodajnem zboru, ki se voli vsaka štiri leta po upravičencih vsega avtonomnega področja, sedi trenutno poleg 33 Italijanov 15 Južnih Tirolcev. Ta forum, imenovan Regionalni svet, zaseda izmenoma po dve leti v Tridentu, po dve v Bozenu. Prav tako mu predsedujeta izmenoma po en Italijan in en Južni Tirolec. Upravni organ avtonomnega področja, ki ga izvöll Regionalni svet iz svoje srede, pa je sestavljen iz petih Italijanov in dveh Nemcev. Sedež te vlade je Trident, njen predsednik pa je vedno Italijan.

Poleg tega skupnega regionalnega sveta in skupne regionalne vlade pa ima še vsaka izmed obeh pokrajin svoj provincialni deželni zbor in svojo provincialno vlado. V deželnem zboru v Bozenu je trenutno poleg 15 Nemcev še sedem Italijanov, provincialna vlada pa pozna predsednika (deželnega glavarja) in pet asesorjev, dolo-

čenih po številčnem razmerju narodnostnih skupin.

Provincialni deželni zbor tvorijo poslanci province v Regionalnem svetu, ki prav tako iz svoje srede izvolijo provincialno vlado. Provincialnemu zboru predsedujeta izmenoma po dve leti en Italijan in en Južni Tirolec, provincialni vladi pa od leta 1948 naprej predseduje kot deželni glavar Nemeč, poleg njega pa so v njej še štirje Nemci in dva Italijana. Določba, da morata biti obe narodnostni skupini v omenjenih forumih zastopani, omogoča izigravanje ene proti drugi skupini s pomočjo odstopa njenih članov.

Po notranji vsebini naj bi bila regionalna in provincialna avtonomija razmeroma dalekosežna in bi morala obsegati 17 področij splošne uprave. Vendar se naj bi uvajala samo s posebnimi izvedbenimi zakoni centralne rimske vlade. K vsemu naj bi imela centralna vlada v Rimu tudi še nadalje možnost ugovora proti zakonom in odredbam avtonomnih področij, torej bi ostala le nekaka »pogojna avtonomija«.

Dosedanja izvedbena zakonodaja centralne rimske vlade je dokaj počasna in zamotana ter nudi vedno spet nove mož-

11

nosti, da stvarno prepreči resnično samostojnost in avtonomijo Južne Tirolske. Za to skrbi tudi še poseben vladni komisar v Tridentu in drugi v Bozenu, ki nadzirata v imenu centralne vlade dejavnost regionalnega področja in province. Vendarle pa ima Južna Tirolska v svoji provincialni vladi, ki jo vodi nemški predsednik, imenovan deželni glavar, ter poleg dveh Italijanov v štirih njenih nemških članih močno oporo.

Borba manjšine velja v prvi vrsti dosegu izvedbene zakonodaje za predvideno avtonomijo province in prenos avtonomne uprave področja na provinco. Člen 14 Statuta o avtonomnem področju namreč predvideva, da izvaja področje svoje upravne funkcije s prenosom na provinco in druge krajevne ustanove ali pa se poslužuje za njihovo izvajanje uradov teh ustanov. Ob uresničenju tega člena bi na ta način prešlo odločanje in izvajanje večine vprašanj v pristojnost ustanov province, kjer imajo Nemci večino, pa čeprav bi ostala zakonodaja v pristojnosti avtonomnega področja z italijansko večino. Zato smatrajo voditelji borbo za uresničenje člena 14 avtonomnega statuta za najvažnejšo nalogo politike manjšine.

Na drugi strani pa je naperjena njihova borba proti okrnjevanju provincialne in regionalne zakonodaje in uprave po centralni vladi v Rimu in po italijanski večini v zakonodajnem Regionalnem sve-

tu. Po letu 1951 je sicer centralna vlada izročila s posebnimi zakoni nekatere v Statutu predvidene pristojnosti regionalni in provincialni zakonodaji in upravi, vendar Južni Tirolci slej ko prej dokazujejo, da je bilo več izglasovanih avtonomnih zakonov zavrženih kakor potrjenih. Pravijo, da je še daleč čas, ko bo uresničena avtonomija, kakor jo predvideva veljavni Statut.

Posebno težijo zaradi zavrnitve za obstoj in razvoj Južne Tirolske najbolj perečih zakonskih predlogov in sklenjenih zakonov, na primer Zakona o občinskih volitvah, Zadružnega zakona, Zakona o požarnih brambah, Zakona o zaščiti pokrajine itd. Nadalje je italijanska večina v Regionalnem svetu preprečila, da bi se v sklenjeni regionalni Zakon o pospeševanju industrije vnesla posebna zaščitna klavzula, ki bi vsaj delno onemogočila stalni dotok italijanske delovne sile v Južno Tirolsko, kjer ogroža ta dotok narodnostni obstoj nemške manjšine. Ker pa ima notranji minister centralne vlade možnost, da sklenjene regionalne zakone kljub odklonitvi po provincialnem deželnem zboru ali provincialni vladi odobri in postane s tem zakon veljaven, smatrajo Južni Tirolci, da dosedanje pravne osnove manjšinske zaščite po izkušnjah prakse desetih let izvajanja pariškega sporazuma niso zadostna garancija za nacionalno obrambo in razvoj nemške manjšine.

Obračun in proračun v libuški občini

Po daljšem presledku se je minulo nedeljo spet sestala libuški občinski odbor k seji ter obravnaval in reševal vrsto zadev. Spored dnevnega reda je obsegal osemnajst točk. Med najbolj važnimi je bilo poročilo o obračunu za leto 1956 in sklepanje o proračunu za tekoče leto. Računi zanimajo vsakega občana, saj je iz njih razvidno gospodarstvo skupne gospodarske edinice občine. Ni vseeno, kako se gospodarji z denarjem, ki ga davkoplačevalci v našem kakor znano gospodarsko precej zaostalem in zanemarjenem kraju težko odrajujejo. Kaže pa, da se je občinski odbor v zgledni slogi in ob medsebojnem razumevanju pod vodstvom uvidnega in za blaginjo občine zavzetega župana g. Ostermanna prizadeval, da z denarjem pametno in preiščeno gospodari. Kjer je bilo mogoče, je odbor štedil, toda povsod, kjer je smatral za koristno, je potrebne vsote tudi investiral.

Libuška občina je v srečnem položaju, da si je v zadnjih dveh letih kupila svojo lastno hišo na zelo primernem kraju v Pliberku, kjer sta nastala lepo urejen uradni prostor in sejna dvorana. Nakup hiše in potrebna preureditev prostorov so seve precej obremenili blagajno, vendar je uresničenje tega trajne vrednosti. Zadnji seji je prisostvovalo tudi nekaj občanov neodbornikov. Prav je tako, ker seje so javne, če ni izrecno naglašeno, da so zaupne. Vsak se jih lahko udeležuje in prisostvuje delu v občinskem odboru in upravi. Ta navada je pri nas še premalo udomačena in povečini ljudje ne vedo, da jim smejo prisostvovati. Lahko so vsi na tekočem o občinskem gospodarstvu ter je tudi lepa povezava med odborom in volivci, ki so mu ob volitvah zaupali bremena in dolžnosti uprave, ker občina nima ničesar prikrivati.

Takoj ob začetku seje je župan odbornike pozval, da so se dvignili s sedežev in s kratkotrajnim molkom počastili spomin na minulo leto umrlega občinskega odbornika Hanzija Hartmana, ki je bil, kakor je župan dejal, dober in koristen svetovalec v številnih občinskih zadevah. Prav tako je župan spomnil tudi na obolelega občinskega odbornika Žagarja, ki leži že nekaj mesecev v bolnišnici.

Obračun za leto 1956 je prebral in razložil tajnik g. Obertautsch in skupno z županom podal potrebna pojasnila k posameznim vrstam računskih postavk. Po revizijskem poročilu so bili računi v redu. Prejemki v minulemu letu so znašali lepo vsoto 531.254,93 šilingov in nasproti temu izdatki 524.780,18 šilingov, kar pomeni, da je obračun izravnal. Skupne številke proračuna za letos obsegajo v prejemkih 424.720 šilingov, v izdatkih pa 465.980 šilingov, torej 41.260 šilingov primanjkljaja. Obračun in proračun je odbor soglasno odobril ter se županu in tajniku zahvalil za vestno in skrbno gospodarstvo.

Posebno važna točka sejnega sporeda je bila pobuda za gradnjo nove enorazredne osnovne šole v Borovljah, ob cesti proti državni meji. Prebivalstvo krajev: delno Borovij in Šmarjete, Grabelj in Senčnega kraja, se že dolgo ukvarja z mislijo, da bi v tem kraju pozidali šolo, ker imajo otroci v vse okoliške šole, kakor v Šmarjeto,

Razne vesti iz Koroške

Pri Borevljah se je gozdni delavec Franc Hribernik hudo ponesrečil. Ko je sproščal zagvozdene hlode, ga je eden nepričakovano zadel v obraz ter mu zlomil nosno kost in prizadejal še druge poškodbe.

V Beljaku je minulo soboto nameraval neki invalidski rentnik z vso trdovratnostjo v prostovoljno smrt. Dvakrat je poizkusil skočiti z dravskega mostu v vodo. Na srečo pa je njegovo namero pravčasno zapazil službujoči policist, ki ga je zagrabil in potegnil z ograje, ko je bil tudi že z drugo nogo preko nje. Samomorilni kandidat je policistu pripovedoval, da je že med prvo svetovno vojno in še pozneje trikrat pretrpel pretres možganov. Med pogovorom pa je še enkrat ponovil svojo namero, vendar ga je policijski uradnik v prisobnosti duha znova spravil na varno. O vzroku, zakaj je hotel storiti samomor, ni hotel podati nobenih pojasnil.

Pliberk ali Zgornje Libuče povprečno po pet kilometrov daleč, kar pomeni na obe strani po deset kilometrov dnevno. Razumljivo je, da je za otroke, predvsem za prve letnike, najbolj seve pozimi, nemo-goče zmagovati te napore. Posledice so, da otroci trpijo zdravstveno ter kljub temu, da so povprečno zelo nadarjeni, zaostajajo pri pouku, ker prihajajo izmučeni in izčrpani v razred. Podjetni Jožef Broman je prepotrebno zadevo nakazal v utemeljeni vlogi, ki so jo podpisali vsi zainteresenti. Iz vloge je bilo razvidno, da so šolarji iz prizadetih krajev hodili svojčas v šolo Tunel, ki je po državni meji pripadla Jugoslaviji. Od tega časa v tem okolišu daleč naokoli ni osnovne šole. V stvarni razpravi, kjer je k temu vprašanju na poziv g. župana podal podrobnejše utemeljitve še odbornik Lovro Po-

točnik, je odbor soglasno sprejel sklep, da se z nameravano zadevo strinja ter da bo občina storila vse potrebne korake pri pristojnih uradih, da bo prišla stvar do uresničitve. Gradbeni prostor bi bil zagotovljen na prav primernem kraju, potrebni gradbeni les pa bi dobavili iz gozda šolskega posestva v Šmarjeti. Prepričani smo, da bodo pristojne oblasti, ki so še vedno pokazale razumevanje za to področje, čimprej in zadovoljivo podprle to zadevo.

Na področju socialne pomoči starim in potrebnim je libuška občina po možnosti vedno ustrezala in tudi k temu vprašanju ima župan vedno edinole pripombo: pomagajmo, če moremo! Temu se priključijo tudi vsi ostali odborniki in tudi pri zadnji seji so vse tozadevne prošnje pozitivno rešili.

Osemdesetletnica koroškega rojaka Mateja Kakla

Pred nedavnim je v Ljubljani v krogu koroških rojakov praznoval vladni svetnik Matej Kakl svoj 80-letni življenjski jubilej. Jubilat je mnogim koroškim Slovencem v dobrem spominu, posebno kot bivši prvi slovenski okrajni glavar v Velikovcu.

Matej Kakl se je rodil 25. februarja 1877 v Žopračah v logaveški občini. Žoprače so znane tudi po tem, da je bil v tem kraju drugi veliki tabor koroških Slovencev, ki ga je organiziral 18. septembra 1877 narodni preporoditelj in ljudski pesnik Primož Košat, oče matere Mateja Kakla.

Po osnovni šoli v Vrbi in Škofičah je mladi Matej vstopil v celovško gimnazijo, kjer je leta 1896 maturiral. Na dunajski univerzi je študiral pravo. Po končanih pravnih študijih je leta 1904 nastopil politično-upravno službo pri deželni vladi v Celovcu in bil dodeljen okrajnemu glavarstvu v Velikovcu. Kot sposoben uradnik, z znanjem obeh deželnih jezikov in

poznanjem teženj in potreb ljudi ter zaradi svojega izrazitega socialnega čuta, ki si ga je osvojil že kot študent z marljivim študijem socialistične literature, si je pridobil ugled in spoštovanje pri Slovincih in Nemcih. Zaradi svojega odločnega narodnega prepričanja, ki mu je ostal zvest vsekdar, so ga med prvo svetovno vojno ponovno preganjali, posebno, ker je Slovence po svojih močeh ščitil pred grdimi ovadbami. Zaradi tega so ga iz Velikovca premestili v Celovec. Po prvi svetovni vojni je prevzel posle okrajnega glavarja v Velikovcu, po plebescitu je bil vodja okrajnega glavarstva na Prevaljah, nato pa je služboval kot okrajni glavar v Črnomlju, Novem mestu, Metliki in v Škofji Loki ter na bivši banski upravi v Ljubljani. Več občin je Mateja Kakla imenovalo za častnega občana, med temi občina Loga ves pri svečani seji dne 30. junija 1912. Po 37-letni službi je nastopil zasluženi pokoj.

Čestitkam ob življenjskem jubileju Mateja Kakla se pridružujemo tudi mi.

je zgradil lasten dom, pa je rajna Lucija živela zadnja leta.

Mnogo je žalujočih sorodnikov in prijateljev štirih umrlih, katerim vsem velja naše iskreno sožalje!

Šmarjeta pri Velikovcu

Na Homu pri p. d. Martinu živi Robnikova družina, ki je poleg skrbi in dela za svojo domačijo trajno ohranila značajne lastnosti in vrline neizmaličenega slovenskega življa. Trdna in neomajna zvestoba svojemu ljudstvu, pogumno priznanje in prizadevanje za naše skupne osnovne pravice, enake za obe narodnosti v deželi, je prineslo tudi tej družini jezo in sovraštvo temnih reakcionarnih elementov. Tudi ta družina je morala prestati mnogo nevšečnosti in preganjanja, doprinašati je morala žrtve, kakor nešteto slovenskih domov in družin na Koroškem.

Minule dni je v to družino posegla neizprosna smrt in iztrgala iz njene srede nad vse blago in dobro mater. Delo za dom in svojece ji je bila vsebina vseh dni življenja. Marljivo in dobro so gospodarili in če posnamemo iz vseh uspehov naporenega in vztrajnega dela posebno viden primer, je to tudi novo pozidana hiša. Naporno delo, skrbi in težave so pokojni materi izpodkopale zdravje. Dalje časa je bolehal, vendar je zadnja ura prišla nenadoma in nepričakovano. Vrli materi v življenju niso ostale prihranjene globoke rane in bolesti. V nacistični vojni je zgubila sina, njenega moža pa so še po vojni zaprli in obsodili na večmesečno ječo.

Pogrebni svečanosti, ki so bile pretekli ponedeljek, se je udeležila izredno številna množica žalnih gostov, da so rajni materi izkazali zadnjo ljubezen in naklonjenost. Pogrebne obrede je opravil g. župnik Jaka Škofič in ob odprtem grobu spregovoril tudi globoko občutene poslovilne besede. Med pogrebni gosti smo opazili nečaka pokojnice, g. Škofiča iz Maribora, in zastopnike centralnih slovenskih organizacij iz Celovca. Naj si pokojna Robnikova mati v miru spočije v zemlji, ki jo je ljubila z vsem srcem, žalostnim svojcem pa velja naše odkrito in globoko sožalje!

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu bo priredilo 19. marca 1957 (Jožefovo), ob 19.30 uri zvečer pri Miklavžu igro:

„Krojač postane zdravnik“

Vsi ljubitelji naših prireditev pri- srčno vabljeni!

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 16. marca do četrta, 21. marca 1957 film:

»Nevarnost v džungli«
(Gefahr im Dschungel)

v soboto, 16. marca ob 20.00 uri v **Kot- mari vesi** pri Ilnu,

v nedeljo, 17. marca ob 14.30 uri v **Lede- nicah** pri Rauschu,

v ponedeljek, 18. marca ob 20.00 uri v **Goričah** pri Plantevu,

v torek, 19. marca ob 20.00 uri v **Bell- galicija** pri Hubertusu,

v sredo, 20. marca ob 20.00 uri v **Globas- nici** pri Šoštarju,

v četrtek, 21. marca ob 20.00 uri v **Bil- čovsu** pri Miklavžu.

Film za mladoletne ni dostopen.

Opozorilo:

V torek, 19. marca ob 15.00 uri bo na Radišah v farni dvorani slovenski film »VESNA«.

Bilčovs

O porokah iz našega kraja smo v letošnjem predpustnem času že nekajkrat poročali. Star pregovor pravi: besede mičejo, zgledi vlečejo. O tem smo se lahko prepričali. Kar eden za drugim so se ženili. Do malega prav nobena nedelja ni bila prosta, tako da naši prosvetaši niso imeli časa, da bi nastopili z igro in petjem. Naš centralni pevovodja in skladatelj Pavle Kernjak, ki nas večkrat obišče, je dejal, da pri nas ne more biti drugače, kakor da se vsak dvakrat ženi, ker je toliko porok. Tega seve ne moremo potrditi, ker kdor se pri nas enkrat poroči, to tudi drži za vedno. Res pa je bilo tako, da naši igralci s svojo igro, ki so jo želeli igrati v predpustnem času, zaradi številnih ženitovanj niso prišli na vrsto. Morali so jo preložiti na 19. marec, ko ima veliko Jozejev svoj god. Presenetili nas bodo z igro: Krojač postane zdravnik. Igra je zabavne vsebine in vse ljubitelje naših prireditev vabimo, da je ne zamudijo.

Ko smo že govorili o porokah, hočemo še povedati, kdo so bili tisti srečni pari, ki so v minulih dveh nedeljah sklenili zvezo za življenje. Ženina in nevesti so bili iz Branče vesi. Pri Kajžiču so po očetovi smrti potrebovali gospodarja in mlada Mili je sklenila, da se bo poročila, ker ji pač ni lahko sami voditi gospodarstva. Izbrala si je moža kar na vasi, in sicer p. d. Rupičevega Rudija.

Druga poroka pa je bila pri Kržejevi kajži. Najmlajši Kržejev sin Tevžej si je postavil svoj dom in si mislil in prepeval: Jaz pa no kajžico imam, kaj pa mi »nuca«, če sem pobič koj sam... Poiskal si je družico, in sicer Bvatnikovo Nanijo. Čeprav je bila dalje časa v Švici, je ohranila zvestobo Tevžiju. In ne samo to, tudi domačo pristnost si je v tujini ohranila. Kaže, da se bosta z možem prav izvrstno razumela. Obema mladima novoporočeni- ma paroma želimo prav dolgo dobo srečnega skupnega življenja!

Jožefovo ni praznik

Na mnoga vprašanja, če je 19. marec (Jožefovo) praznik, javlja Trgovinska zbornica, da ta dan ni praznik v smislu zakona o prazniškem počitku.

KOLENDAR

Petek, 15. marec: Klemen
Sobota, 16. marec: Hilarij
Nedelja, 17. marec: Jedert
Ponedeljek, 18. marec: Ciril Jer.
Torek, 19. marec: Jožef
Sreda, 20. marec: Feliks
Četrtek, 21. marec: Benedikt

O carju in njegovem sinu

Bil je velik car. Ko se je postaral in se je približal čas njegove smrti, je poklical svojega edinega sina in naslednika in mu takole povedal:

»Sin moj, vidiš, da sem se postaral in oslavel. Skoraj pojdem tjakaj, od koder se nihče več ne vrne in ti boš ostal sam na svetu. Nikogar nimaš, ki bi ti v težki uri, v hudih dneh pomagal s pametnim nasvetom, te potolažil z dobro besedo. Zato pa, sin moj, pojdi koder koli moreš in si postavi utrjene domove, kjer bi imel zmeraj svoje zatočišče, kjer bi se mogel skriti v stiski.«

Sin je poslušal očeta, vzel mnogo zlata s seboj in se odpravil na pot. Dolgo je bil z doma in kamor koli ga je privedla pot, bodi v dolino, ali sotesko, v goste šume ali na breg reke, v vas ali mesto — povsod je sklical delovno ljudstvo, povsod zgradil dvorce. Pa niso bili to dvorci, marveč prave pravcete trdnjave! Zidovi so bili do štiri komolce debeli, obzidje visoko po dva človeka, vrata so bila okovana, zapahi železni.

Carjevič si je zgradil mnogo dvorcev in se mirno vrnil domov. Vesel je bil, da je izpolnil očetovo voljo.

»No, sin moj, ali si storil tako, kakor sem te poučil?« ga je vprašal oče.

»Seveda sem, oče,« je odgovoril sin. »Kakor si rekel, tako sem storil, kamor koli bi zdaj prišel, karkoli bi se mi le zgodilo, pred vsako stisko bi bil na varnem, povsod imam utrjena zatočišča — za globokimi jarki, okoli vsakega obzidje.«

»Gorje tebi, sin moj,« je rekel, ko ga je slišal. »Niti visoko zidovje, niti težki zapahi te ne morejo obvarovati nesreče. Ti nisi zgradil takih domov, o kakršnih sem ti bil jaz govoril. Hotel sem, da bi si povsod, kamorkoli bi prišel, pridobil dobrih, poštenih ljudi, ki bi jih pristrčno v družbo. Samo prijatelji te morejo v težkih urah zavarovati pred stisko. Zakaj, vedi, moj sin, in si za vselej zapomni: tam, kjer ima človek dobrega prijatelja, tam ima tudi trden, zanesljiv dom.«

Dolgopoljanci in rak

Bil je pravi pasji dan, da so Dolgopoljanci kar gagali od vročine. Zato so sklenili, da se gredo kopat. Ko so prišli do potoka in si zmočili noge, zagleda Bunkač v potoku raka in zavpije:

»Jéhata, ljudje, kakšna žival! Vsi sem! Take še niste videli.«

Možakarji se hitro zbero okoli Bunkača, strme v vodo in ugibajo:

»Noge ima — kobilica ni. Kljun ima — ptica ni. Sedlo nosi — mezég ni. Škarje suče — krojač ni. Z brki miglje — mačka ni.«

Silno se čudijo, a ne uganejo.

Pa pošljejo po najstarejšega in najmodrejšega možakarja v vasi. Ko modrijan pride, zaviha hlačnice, stopi v vodo, pogleda žival, se zamisli in jo po dolgem času ugane:

»Kobila ni, ptica ni, mezeg ni, krojač ni, maček ni. Živi, pije in žre, kaj me briga njeno ime.«

Ko to reče, se obrne proti domu in gre. Dolgopoljanci pa od začudenja odpro usta in reko:

»Pámet pa takal«

Cok, cok, cok, žvrgoli v smrečju

Krivokljuni so. Rdeči so kot mak s polja. In krive kljune imajo. Tam pod vrhom, kjer vise storži z vej, jih je cel trop. S storža na storž skačejo in plezajo po njih gor in dol. Se obešajo se nanje s kljuni. To so telovadci.

Pravkar je eden od njih odletel s storžem v kljuno na bližnjo vejo.

Cok, cok, cok, čeblija, kot da bi imel polna usta. Saj jih tudi ima. Pod storžavo lusko je potisnil svoj kljun, jo privzdignil — in že ima seme v ustih. Seme za semenom izginja v krivokljunovem želodčku.

Ko polja pokriva še sneg, dobi zajklja prve mladičke. Zajčki pridejo na svet v toplih kožuščkih. Niso slepi. Tako ko se rodijo, že shodijo. Ko se do sitega napijejo materinskega mleka, se poskrijejo pod grmi ali ob grudah zemlje. Tam mirno ležijo, niti ganejo se ne.

Tako mine nekaj dni. Zajklja je nekam šla, pa se bo kmalu vrnila. Zajčki pa kar ležijo. Navsezadnje pa le pride zajklja. Zajčki so že pri njej: Nakrmi nas! Zakaj ne, prosim, izvolite, kar dajte! Ko jih zajklja nadoji, odide svojo pot.

Mislite, da se zajčkom slabo godi? Nikakor! Zebe jih ne, saj imajo kožuščke. Pa tudi zajčje mleko je sladko in gosto, tako da se zajček enkrat napije, pa je kar nekaj dni sit.

V osmem ali devetem dnevu pa zajčki že sami začno jesti travo.

Veverica je dremala v svojem gnezdu na veji velike jelke. Nenadoma se je odtrgala velika kepa snega z vrha drevesa in zgrmela na streho gnezda. Veverica je odskočila, toda njeni slabotni mladički so ostali v gnezdu. Veverica je takoj začela razkopavati sneg. K sreči pa je sneg pritisnil samo na streho gnezda, zgrajenega iz debelih šib, notranji del gnezda, obložen s toplim mahom, pa je ostal cel. Veveričini mladički se niti prebudili niso. Kaj hočete, ko pa so tako majhni, goli, slepi in neboljjeni.

UGANKE

Cvetje v medu bogato, zrnje je pa trioglato; žanjejo jo Mice, France, kuhajo iz nje si žgance.

(vpa)

Ob lepem vremenu je podoben korenu, v deževnati dobi podoben je gobi.

(Dzbnk)

Čebelici na ogledih

Prišla je pomlad. Sonce je pregnalo sneg s polj. Na drevju so se budili popki.

Tedaj se je prebudila čebelica iz svoje zimskega sna. Pomela si je oči s svojimi žametnimi tačkami, prebudila svojo tovarišico in skupno sta pokukali iz panja.

Opazili sta, da sonce že kar dovolj močno greje, da je povsod svetlo. Zlezli sta iz panja in zleteli k jablani.

— Ali imaš kaj za naju, ubogi čebelici? Vso zimo sva stradali.

— Ne, — jima je odgovorila jablana, — prezgodaj sta prilezli. Moji cvetovi so še zaprti v popkih. Povprašajta pri češnjil!

Čebelici sta odleteli k češnji in jo vpra-

šali, če ima kaj za ubogi čebelici? Dejali sta: — Vso zimo sva stradali.

— Pridita jutri, dragi prijateljci, — je odgovorila češnja. — Danes še ni razcveten noben popok. Ko se bom razcvetela, vaju bom rada povabila v goste.

Čebelici sta odleteli k tulipanu, pokukali v njegovo globoko čašo, toda tudi tam ni bilo ne prahu in ne medu.

Utrujeni in lačni sta se vračali čebelici domov, ko sta nenadoma opazili v grmu skromen vijoličast cvet. To je bila vijolica. Odprla je svoj cvet, poln dišečega in sladkega soka. Čebelici sta se napili in zleteli veseli domov.

Kraljevi konj

Kin — Cong, kralj iz Cija, je imel lepega konja, ki ga je posebno ljubil. Po konjarjevi neprevidnosti je konj poginil. Kralj se je nad tem tako razhudil, da je zgradil sulico in hotel hlapca zabosti.

K sreči pa je bil navzoč Jan-Ce, ki mu je takole povedal: »Princ! Kmalu bi bila tega človeka pobrala smrt, ne da bi se zavedal teže svojega zločina.«

»Prepričaj ga torej,« je velel kralj.

Tedaj je Jan-Ce zgrabil sulico, se obrnil k zločincu in dejal: »Otrok nesreče! Glej, to so tvoji zločini, pazljivo jih poslušaj! Najprej si kriv smrti konja, ki ti ga je zaupal kralj v oskrbo. Moraš torej umreti. Nadalje si kriv tega, da se je kralj, tvoj gospod, zavoljo poginulega konja tako razjezil, da je sam hotel položiti nate svojo roko. Glej, to je naslednji zločin, hujši od prvega. Končno bi morala vsa dežela in sosednje države zvedeti, da je kralj, moj gospod, zaradi konja usmrtil človeka in s tem bi izgubil svoje dobro ime. Glej, nesrečnež, to je tvoj najhujši zločin! Si sedaj spoznal svoje pregrehe?«

»O, naj gre!« je vzkliknil kralj. »Zavoljo njegaja nočem priti ob svoje dobro ime. Oproščeno mu bodi!«

»Šetek te je otvezel na vrh in zadavil tvojo pamet. Zatožim te očetu, da si nareže šib in te spokori.«

»Striček, bodi usmiljen, vzemi me s seboj. Znam peti, lepo peti!«

»Norec je kakor voda. Samo naprej, nikoli nazaj. Razodeni, kaka sla te vleče na pot.«

»Naučil bi se rad po bizantinsko vojevatil!«

Radovan je na široko razkleščil usta. Buljil je dolgo vanj, držeč v vsaki rok konic utrpane strune.

»Po bizantinsko vojevatil! Saj znaš po slovensko, dokazal si prav te dni, kakor pravijo mladci, ki so bili s teboj.«

»Ali Bizantinci znajo bolje. Tudi jaz hočem takisto.«

Radovan je tehtno pomislil, ko je vezal utrpano struno.

»Ne rečem, lepa je tvoja misel. Sam cesar bi bil vesel takega vojaka. Ali vedi, da pošiljajo barbare prve v boj in da se težko še kdaj vrneš živ.«

»Perun me bo čuval.«

»Dobro! Moški dečko si, morda te išče sreča. Vzajem te s seboj — in ko prvičkrat ganeš za mano z nogo, tedaj si moj sin. Razumel?«

»Tvoj sin, očka dragil!«

»Ali te je videl Tunjuš?«

»Ni me!«

»Ne sme te. Tunjuš je zvitorepnik. V

Bizanc gre, tam naju proda Upravdi za stare konjske brzde. Zato sem se mu skril tudi jaz. O tej vojski ne smeš vedeti besedice.«

»Ne besedice, očka!«

»Ne kaži se Hunom. Ponoči izgineva. Toda premisli dobro, da tvoj oče umre od žalosti!«

»Ne umre. Deset sinov je padlo, pa ni umrl.«

»Dobro. Pripravi se. Obleci prteno haljo in vzemi kožušček s seboj, v Hemskih gorah naju bo zeblo. Orožja ne jemlji. Samo nož skrij za pas. Včasih se potrebuje.«

»Tudi dva konja vzamem.«

»Ne smeš. Pevci in godci hodijo peš. Tudi ne mudi se nama nikamor.«

»Toda molči, očka!«

»Molči ti ter se prikrij Tunjušu. Zvečer, ko vojska poleže, pri tem grmu!«

Iztok se je veselo poslovil. Po njem je vrelo. Bujne slike so mu plesale pred dušo. Sanjal je o vojevanju, sanjal o lepem Bizancu, sanjal, kako se vrne nekoč domov učen in spreten vojak, doma ga izvolijo za starosta. Toda če umre kdo ve kje, če ne vidi nikoli več Slovenov, ne očeta ne sestre Ljubiniče? Srce se je vojskovalo in oklevalo.

Radovan je vezal strune, mislil in si izmislil:

»Naj gre, drzni mladeč! Živel se bo prijetneje, če bova dva. Pogleda cirkus v

Bizancu, pa se mu bo zatehalo po ovcah in na pomlad ga privedem nazaj. V bizantinske vojake ga ne pustim, ne, nikoli ne. Do smrti bi me grizlo v srcu.«

Ko je Tunjuš oblastno ležal med antskimi starešinami, je iztegnil kmalu vohunske tipalke in pozvedel mnenje Antov glede pohoda proti jugu. Dobro je vedel, da so posadke ob cesti, ki drži preko Hema v Bizanc, tako majhne, da bi jih združeni Sloveni po Hilbudijevem porazu igraje ugnali in si nabrali neizmerne plena.

Ali Tunjuš je skrbel zase.

»Torej ne greste s Svarunom na jug?«

»Ne!« so odgovorili starešine.

»Pameten odgovor! Veste, da je Tunjuš, potomec Atile, vaš veren prijatelj, zaveznik vseh Slovenov. Atilova kri bi se usmrdila v mojih žilah, če bi vam ne govoril resnice. Povem vam, da je do Bizanca še deset poveljnikov s četami, ki so gorji od Hilbudija. Ne nosite svojih teles volkovom za večerjo. Vrnite se in veselite se zmagel!«

»Čujte! A Svarun? Oholi stavec tišči na jug!«

»Svarun je velik vojak. Tudi njegova volja je železo. Zato se ne pričakajte v vojnem svetu, mirno in tiho se vrnite. Svarun osamljen ne more na jug, obrne se za vami.«

Vsi starešine so hvalili veliko ljubezen Tunjuševo, se razšli med svojce in pove-

F. S. FINŽGAR
POD SVOBODNIM SONCEM
 PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

Godec ga je pogledal sršenasto razkačen.
 Izток je sedel kljub temu mirno poleg njega in dolgo molčal.
 »Striček, ne bodi hud, vprašal bi te važnih reči!«
 »Vprašaj!«
 »Ti greš v Bizanc?«
 »V Bizanc! Pri teh divjakih mi ni biti. Raztrgali so mi strune, volkodlak jih srečaj!«
 »Ali me vzameš s seboj?«
 »Sin Svarunov, bodi moder in ne noril! Zate je dom, za sina staroste, zame — godca — potepanje križem sveta.«
 »In vendar pojdem, ker hočem, ker moram.«
 »Bizantinec ti je z udarcem skalil možgane! Ne govori neumnosti! Ostani doma in ne ubijaj sivega očeta. Pomisli, da si sedaj edini sin.«
 »Prav zato hočem v Bizanc.«

N x E x S x P x O x R x A x Z x U x M

GILBERT WRIGHT:

S prostora v čakalnici postaje Union, kjer delam, vidim vsakogar, ki se vzpenja po stopnicah.

Tonny, ki je imel časopisni kiosk levo od mene, je proučeval zakon verjetnosti, ker je rad stavil na konjskih dirkah. Trdil je, da bom na videz poznal vsakogar na svetu, ako bom delal tukaj še sto dvajset let.

Jaz pa sem se zavzemal za teorijo, da bi v primeru, ako bi dovolj dolgo čakali na kakšni veliki postaji, kakor je na primer Union, videli vsakogar, ki potuje.

To svojo teorijo sem razložil marsikomu, vendar je nobeden ni sprejel razen Harryja. Prišel je na postajo pred dobrimi tremi leti in na vrhu stopnic čakal potnika iz vlaka, ki prispe ob 9.05.

Spominjam se, kako sem tistega prvega večera opazil Harryja. Bil je še skoraj deček, suh, vznemirjen in tako opravljen, da sem vedel, da čaka dekle, s katerim se bo poročil dvajset minut po njenem prihodu. Ne kaže pojasnjevati, od kod sem vse to vedel, toda če osemnaest let opazujete ljudi, ki čakajo vrhu stopnic, je to lahko.

Potniki so prihajali in jaz sem moral delati. Skoraj do 9.18 nisem pogledal na stopnice in hudo sem se začudil, ko sem videl, da je mladenič še tam.

Nje pa ni bilo niti ob 9.18 in celo ne ob 9.40 in ko so se potniki, ki so prispeli z vlakom ob 10.02, razšli, je bil Harry videti obupan. Kmalu se je približal mojemu okencu, tako da sem ga poklical in vprašal, kakšna je.

Iz načina, kako je pristopil in se skorajda stisnil k mojemu okencu, bi lahko sklepali, da sem jo postavil med zavoje v svoji garderobi. »Mala je, črnolasa,« je dejal. »Devetnajst let ima in zelo lepo hojo. Obraz ima,« za trenutek je pomislil, »poln duha. Zdi se mi, da utegne biti smešna, vendar nikoli za dalj časa. Obrvi se ji na sredi dotikajo. Ima teman plašč, vendar ga morda ni oblekla.«

Nisem se mogel spomniti, da bi videl kogar koli, ki bi ji bil podoben.

Pokazal mi je brzojavko, ki jo je prejel: pridem v četrtek, čakaj na postaji, ljubim ljubim ljubim — May. Prispel je iz Omaha, Nebrasca.

»In,« sem rekel končno, »zakaj ne brzojavite domov? Najbrž je odšla tja, ako je prispela pred vami.«

Otožno me je pogledal.

»Tukaj sem šele dva dni. Morala bi se sestati in oditi na Jug, kjer so mi obljubili službo. Ona... ona sploh nima mojega naslova.« S prstom je pokazal brzojavko. »Tole sem prejel poštno ležeče.«

Potem je stopil vrh stopnic, da bi videl potnike, ki prispejo ob 11.22.

Prihodnjega dne sem prišel v službo in ga spet našel tamkaj. Čim me je opazil, je stopil k meni.

»Ali je kje delala?« sem vprašal.

Prikimal je.

»Bila je strojepiska. Brzojavil sem njenemu delodajalcu. Vse, kar vedo, je to, da je zapustila službo, ker se je hotela poročiti.«

Tako se je pričelo. Harry je prihodnje 3 ali 4 dni čakal pri vsakem vlakom. Vlaki so kajpada redno prihajali in celo policija se je poznimala za ta primer. Toda vse je bilo zaman. Opazil sem, da so bili vsi mnenja, češ da ga je May potegnila. Sam pa v to nisem verjel.

Nekega dne, medtem sta minila skoraj dva tedna, sem se razgovarjal s Harryjem in mu razložil svojo teorijo.

»Ako boste dovolj dolgo čakali,« sem dejal, »jo boste nekega dne uzrli, ko bo stopala po stopnicah.«

Obrnil se je in pogledal stopnice, kakor da jih še nikoli prej ni videl, dočim sem mu sam še dalje razlagal Tonnyjevo tumačenje zakona verjetnosti.

Prihodnje dni, ko sem prihajal na delo, je Harry stal za prodajalno mizo v Tonny-

jevem kiosku. Skorajda sramežljivo me je pogledal in dejal:

»Nekje sem se moral zaposliti, mar ne?«

Tako je pričel delati kot Tonnyjev pomočnik. Nikoli več nisva govorila o May, pa tudi moje teorije nisva več omenjala. Vendar pa sem opazil, da je Harry s pogledom vselej spremljal vsako osebo, ki se je vzpenjala po stopnicah.

Konec leta so Tonnyja ubili pri nekem prepiru med kockanjem in Tonnyjeva vdova je Harryju prepustila skrb za posel v kiosku. Nedolgo zatem se je znova poročila in Harry ga je kupil od nje. Izposodil si je denar in nabavil sodavice, tako da mu je posel kmalu lepo stekel.

Potem je prišel večerajšnji dan. Zaslíšal sem krik in podiranje številnih predmetov. Krik je bil Harryjev, zrušeni predmeti pa so bile številne lutke in druge stvari, ki jih je podrl, ko je skočil prek mize. Zdrvel je in zgrabil dekle, ki je stalo deset čevljev od mojega okna. Bila je majhna in črnolasa in obrvi so se ji na sredi dotikale.

Nekaj časa sta visela eden na drugem, se smejala in jokala ter govorila zmedeno in brez smisla. Ona je spregovorila nekaj besedi, približno takole: »Mislila sem na avtobusno postajo.« Brez besed jo je poljubil in ji zatem povedal, kaj vse je sto-

ril, da bi jo našel. Očitno je bilo, da je May pred tremi leti prispela z avtobusom in ne z vlakom, in ko je pisala brzojavko, je mislila na avtobusno in ne na železniško postajo. Cele dneve je čakala na avtobusni postaji in potrošila ves denar, ko je poskušala najti Harryja. Končno je našla zaposlitev kot strojepiska.

»Kaj?« je dejal Harry. »Delala si v mestu? Ves čas?«

Prikimala je.

»Oh, primojdun, mar nikoli nisi prišla semkaj na postajo?« je s prstom pokazal na kiosk. »Ves čas sem bil tam. Moj je. Opazoval sem vsakogar, ki se je vzpenjal po stopnicah.«

Malce je prebledela. Zatem je pogledala na stopnice in dejala s komaj slišnim glasom.

»Jaz... nikoli poprej nisem šla po teh stopnicah. Vidiš, včeraj sem odšla iz mesta na kratko službeno potovanje — oh, Harry!« Objela ga je krog vratu in se pričela v resnici jokati.

Čez nekaj trenutkov se je obrnila in togo pokazala proti severnemu koncu postaje.

»Harry, tri leta, tri dolga leta sem bila prav tamle — delala sem prav na tej postaji kot strojepiska v postajenačelnikovi pisarni.«

Bilo je čudno, ker je bil zakon verjetnosti tako okruten in je deloval tako dolgo, dokler Maye končno ni privedel do tega, da je stopila tudi na te naše stopnice.

ANEKDOTE

Nekoč je književniku Senoi privedel val neki študent, da se je odpovedal medicini.

»Želim se posvetiti književnosti, da bi tako koristil človeštvu,« je ves navdušen pripovedoval.

»Samo zaradi tega pa res ni treba, da postanete književnik,« mu je odvrnil Senoi in takoj nadaljeval. »Že s tem, da ste zapustili medicino, ste napravili neprecenljivo korist človeštvu.«

*

Stevan Sremac je nekega dne stopil v polno kavarno in le s težavo je našel prazen stol. K njemu je pristopil natak in se oprostil: »Oprostite, toda ta stol je zaseden.«

»Ravno prav. Odnosite ga, meni pa prinesite drugega.«

*

Marka Twaina so nekoč vprašali, čemu bi se najprej odpovedal: vinu, ženskam ali petju?

»Petju!« je brez pomisleka odgovoril Mark Twain.

»In če bi se morali odločiti med vinom in ženskami?«

»To pa je popolnoma odvisno od letnika!« je dejal Twain.

dalj, kar so jim razodeli Huni. Antje so se skrivoma pogovarjali in se ogibali Slovenov. Do noči je bila vojska razdeljena na dva tabora.

Tunjuš pa je večerjal pri Svarunu, hvalil njegovo hrabrost in zabavljal na Ante. Napil se je medu in vina. Drobne oči so mu tedaj obtičale na Ljubinici. Deklica se je stresla in stiskala amulet na prsih.

Prišla je temna, oblačna noč. Tabor je zgodaj polegel.

Jutro se je počasi in zaspano svitalo. Svarun je stal pred šotorom in razmišljal, kaj bi bilo, če bi Antje prišla.

Tedaj pribežijo nenačdoma od vseh strani starešine Slovenov in začudeni sporočajo:

»Antje so izginili! Tabor prazen! Tunjuša je vzela noč.«

Svarun je pritisnil roke k prsim, stisnil ustnice in se vrnil v šotor.

Šefe proti poldnevu se je zopet prikazal. Na njegov obraz je leglo nekaj kamnitnega. Globoke brazde so bile še globlje in trde kakor razpoke v skali, kjer jih izdolbe kaplja v stoletjih. Sklenil je, da se napoti sam v deželo Bizantincev, da prižene vsaj nekaj plena domov po tako srečni zmagi. V gradišče je mislil poslati Iztoka, naj ga varuje in brani v sili.

Ukazal je, naj ga pokličejo.

Vsepovsod se je razlegel klic: Iztok, Iztok! Križema so tekali mladci in iskali. V

tabor so šli, po okolici, v grmovje, na ravnino — izginil je dan, Svarun je zaman čakal, Iztoka ni bilo od nikoder.

Starec je pozval veljake in jim naznanil, da je nehalo njegovo starostovanje.

Takoj je zasedel konja, molčeč in mračen, pozval Ljubinico in svojce ter odjezdil še tisto noč čez Donavo. Doma se je zaprl v hišo in kakor ranjen lev preležal dolge dneve in še daljše zimske noči na ovnovi koži.

DEVETO POGlavJE

Barbari, ki so prebivali krog Bizanca po Evropi in po Aziji, so na zimo radi zahajali v carsko mesto. Nekateri so vlačili dragoceno krzno s seboj, da so ga prodajali, drugi so hodili zamenjati žlahtne kamne za tkanine in steklo, orožje in konjsko opravo. Toda ljudi s takimi nameni ni bilo veliko. Poglavitne množice so tvorili klateži potepuhi, ljudje brez doma in brez svojcev, ki so živeli od dne do dne, katerim je bil gospod, kdor jim je nasul več jedi in natočil boljše pijače. Bili so hinavci, zavratni morilci, pretepači in tatje, godci in glumači — nekateri sicer ne razbojnik, toda lenuhi, ki so rajši jedli podarjen kruh, kakor da bi sami sejali in želi.

Premnoge so mikali zanimivi dogodki in bizantinski cirkus. To so bila nemirna bitja, ki so nesrečna v redu in pokoju, ki

nimajo obstanka na svoji postelji in pri svoji mizi: samo ven, v svet, brez smotra in namena.

Radovan in Iztok sta se ponoči spustila na dobro cesto, ki je držala od Donave proti Bizancu. Hodila sta spešno, da bi se čim dalje odtegnila taboru, preden bi jih poročili.

Proti jutru sta zaslíšala konjski skokot.

»Za nama grede,« omeni Iztok.

»Sinko, ne boj se! Kdo bi bil tako neumen in tako moder, da bi mu kanila v pamet taka misel: Iztok na poti v Bizanc!«

Topot se je bližal. Radovan je trdil, da se ni ničesar bati, pa jo je vendar pobrisal v gosto grmovje ob cesti in potegnil Iztoka za seboj.

Nista dolgo sedela v skrivališču, ko se pridrevi konjica mimo.

»Tunjuš!« sikne Radovan.

»Tunjuš!« ponovi Iztok.

Huni se niso ozrli ne na levo ne na desno; kakor privezani so sedeli na konjih. Nekateri so se naslanjali z glavami na koniske vratove in dremali, dasprav so jezдили silno hitro.

Radovan je dvignil pest, ko je odvihral mimo rdeč plašč.

»Sinko, Tunjuš je smrdljivec! Boj se gal živi ob zvižaji.«

»Pa je dober mojemu očetu!«

»Tvoj oče je slep, če misli, da mu je. Radovan, ki cestuje od Visle do Bospora,

dekletoma. Kako grdo in žalostno presenečenje! Začutil je srh po vsem telesu in — na srajci skoro vsi gumbi manjkajo.

Peter se je potuhnil v svoje blazine. Pripravljen je bil zaigrati noja.

Zlezel je pod odejo in se napravil, kot da ga ni. Vsiljivk ni mogel več videti. Ukvarjali sta se z nečem pri njegovih pisalni mizi in nekaj mrmrali. Razumel ni niti besedice.

Za njegovim čelom se je tedaj mrzlično porajalo. Vse rešilne poti so odrezane — enostavno zato, ker je bila postelja oddaljena od vrat in edinega izhoda več kot tri metre. Nemogoče bi bilo izginiti, da bi ga deklici ne opazili.

Toda, stoji! Rešilna misel je preblisknila njegove možgane. Prosil bo dami, naj zapustita sobo tako dolgo, da se obleče... ali še bolje, naj se tačas obrneta. To je edini izhod! Takih izvirnih domislevkov je bil Peter sposoben samo zjutraj.

Hotel je že reči »Moje dame...«, tedaj je pa začutil na rami težko roko svoje gospodinje. Pošteno ga je stresla rekoč: »Gospod Peter, čas je, da greste v službo...«

vse ve. Še enkrat: Tunjuš je smrdljivec, malopridnež, sentjavec.«

»Upravdi se laže, Slovenc čislal!«

»Hahaha! Upravdi se laže in se ne laže. Njegov hlapec je. Med nami čeljusta in zabavlja čezenj, v Bizancu se plazí po vseh štirih v rilcem ob tleh kakor prašič in liže. Upravdi čevlje. Med Slovenc pa nosi razdor.«

»Razdor?« se začudi Iztok.

»Ali ne veš, da so Antje nocoj izginili preko Donave, ne da bi čakali posveta današnjega dne? Kdo jih je podpínil? Tunjuš, sentjavec! Vse sem zvedel od Antov.«

Peket se je zelo oddaljil. Zlezla sta izza grmovja ter potovala dalje.

Bilo je temno jutro. Pokrajina neobdelana in zapuščena. Tiho sta spela popotnika po cesti.

Iztok je povešal glavo. Megleno jutro, smrtna tihota, ponočni beg brez slovesa od očeta, od Ljubinice, vse ga je prevzelo, da se mu je užalilo. Skoraj se je kesal, ker je z begom prizadel očetu bridkost, kakršne mu ni vseh devet njegovih bratov, ki so padli pod mečem. In še to grenko razočaranje, da je Tunjuš hinavec! Ko bi bil imel lok in strelico in da je bil blizu tega Huna, brez pomisleka bi bil sprožil. Vleklo ga je s silo nazaj, da bi šel v tabor in povedal očetu o hunskem izdajstvu. Še niže je povesil glavo. Njegov korak je skoraj zaostajal za Radovanom. (Dalje)

Ing. Marko Polcer:

Sodobna vprašanja kmečkega sadjarstva

Že pred več desetletji so po drugih državah pričeli uvajati naprednejše sadjarstvo, ki ga še leto za letom izboljšujejo. Na velikih površinah so pričele nastajati obsežne plantaže s sadnim drevjem, ki jih naletimo n. pr. v Italiji v okolici Ferrare ter med Bozenom in Meranom, v Ameriki, Južni Afriki itd. S pravilno izbiro leg in prikladnih zemljišč, s sajenjem v zadostni razdalji, redčenjem kron, pravičnim gnojenjem, namakanjem sadovnjakov in škropljenjem proti številnim boleznim in škodljivcem so dosegli, da pridelajo

na isti površini do petkrat toliko sadja kot mi. To sadje je tudi boljše kvalitete. Na trg postavijo sadje v prikupnih zabojih, lescah, za prodajo na drobno celo v prosojnih plastičnih torbicaht. Lepo barvan sad brez vseh krast in razpok, v prikupnih lescah ali v torbici, kjer se sad — bi rekli — smeji na kupca, bode potrošnika v oči in ga raje kupi, kakor primitivno iz kupa ponujeno sadje. V pogledu na lepoto in okusno zunanost postane vsakdo do gotove mere otročji. Kakor si otrok želi lepo reč, ki jo vidi v izložbi in mu mora to spremljajoča mamica kupiti, tako si tudi mi zaželimo lepo prikupnega sadja, pa čeprav je v ceni dražje. Najnavedem samo en primer. Lansko zimo je v podjunskem vlakcu meni nasproti stara mamka jedla hruško, ki je res bodla v oči. »Imate doma take lepe hruške?«, pobaram. »Ne, kaj takega pa nimamo. Na celovški postaji sem jih videla, pa so stale 12 šil., dočim v mestu stanejo 10 šil. Tako so se mi dopadle, da sem jih kupila.« — Kdo more stari mamki zameriti, da jo je lepota sadu zapeljala?

In naše sadje na trgu?

Naši ljudje pripeljejo na trg svoje sadje v starih zamazanih koših, košarah in zabojih, ki morajo na čistočo vajenega potrošnika odbijati. In sadje? Sadje prve kakovosti vidimo samo izjemoma. Celo jabolok druge kakovosti je samo kakih

Kako bomo sejali in kako gnojili?

Na Koroškem so dosegljive naslednje preizkušene sorte jarega žita:

Jari ječmen: donos v 4-letnem povprečju:

Violetta	35 q/ha
Haisa	33.2 q/ha
Kärntner	32.8 q/ha
Isaria	31.5 q/ha
Vollkorn	29.6 q/ha

Na dobri zemlji sej »Violetta«, na lahki in srednje dobri zemlji pa »Haisa« in »Kärntner«, gnoji pa z 250 do 350 kg superfosfata, 150 do 200 kg kalijeve soli in 100 do 150 kg nitramoncala v 2 do 3 obrokih.

Jara pšenica: donos v 4-letnem povprečju:

Kärntner Kolben II	30.8 q/ha
Kärntner Kolben I	28.8 q/ha
Kärntner Grannen	28.7 q/ha
Jabo	28.1 q/ha
Manitoba	21.0 q/ha

Proti rji in poleganju odporni sta »Kärntner Kolben« in »Kärntner Grannen«, ki dajeta tudi dobro moko. »Jabo« se je dobro obnesla le na dobrih tleh in v krajih, kjer ni nevarnosti rje. Jari pšenici gnoji s 350 do 450 kg superfosfata, 200 do 400 kg kalijeve soli in 150 do 200 kg nitramoncala v 2 do 3 obrokih.

Oves: donos v 4-letnem povprečju:

Flämingstreue	34.5 q/ha
Austria-Weiss	33.1 q/ha
Erndress-Weiss	32.0 q/ha
Erno gelb	28.6 q/ha

Na dobri zemlji sej »Austria-Weiss«, na slabši zemlji pa »Flämingstreue«. »Erno gelb« bo najbolj zadovoljila v krajih, kjer je rja nevarna. Ovsu gnoji z 250 do 350 kg superfosfata, 200 do 350 kg kalijeve soli in 150 do 200 kg nitramoncala v 2 do 3 obrokih.

Z dušikom (nitramoncalom) ne gnoji natančno, temveč v obrokih. Najbolje bo, če bo prvi obrok dal, ko je žito vzniklo in je ca. 5 cm visoko; drugi obrok daj, ko prične žito kolenčiti, tretjega pa za časa klasanja. Nitramoncal trosi v suhem vremenu na suhe rastline.

40 %. Ostalih 60 % je uporabno kvečjemu za kuhinjo in za žganjekuho. Temu primerno so tudi cene nizke. Le malokje vidimo napisano ceno po 3 šil. ali 3.50 šil., več je sadja po 2.50 šil., največ pa po 2 šil. Gotovo je ena tretjina vsega sadja na celovškem trgu, ki ga prodajajo naši kmetje po 1 do 1.50 šil.

Veliko sadja na trgu je močno obtolčenega. Gotovo se je obtolklo ob prevozu v zabojih in lescah, ki niso bile do vrha napolnjene in potem pokrite s pritbitim pokrovom, ki bi zadrževal poskakovanje sadja ob tresljajih voza na slabih poteh. Ker potrošnik ne mara obtolčenega sadja, mora naš kmet to obtolčeno sadje v veliki meri peljati zopet domov. Do prihodnjega tržnega dne je gotovo

Ne mešajmo jabolok med hruške in koščičarje.

Z mešanjem plemen postanejo sadjarska opravila zamudnejša; posebna ovira pa so pri poletnem škropljenju, ko zahteva vsako plemo svoj čas škropljenja.

Iz sadovnjakov je treba odstraniti vsa drevesa, ki imajo velike rane od pozebe oziroma raka. Neke stare itak nič vredne jablanove sorte so močno podvržene zapremu raku. Tudi takšna drevesa je treba odstraniti. Le, če so še res mlada in ima krona le 8 do 10 m v premeru, jih precepimo, ker zaprti rak je bolezen le nekaterih sort in se na novi sorti od cepljenega mesta naprej ne bo več pojavljala. Odstraniti je treba vse sadno drevje v

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA — POKRAJINSKI ODBOR

VABILO

V torek, 19. marca 1957 ob 9. uri dopoldne bo v Celovcu, dvorana I Delavske zbornice

Redni letni občni zbor Slovenske kmečke zveze

Vsi delegati in gostje, predvsem kmečka mladina so na ta občni zbor prisrčno vabljeni.

vo že precej sadja nagnitega. V trgovinah pa vidimo jabolka prve kakovosti, 1 kg po 7 šil. Kakovostno sadje je torej vsaj v trgovini na drobno za navadnega potrošnika naravnost drago.

Osnovni pogoj, da bomo prišli do boljšega, zdravejšega in kakovostnega sadja, ki ga zahteva današnji potrošnik, je

obnova naših sadovnjakov

V naših sadovnjakih imamo dostikrat do polovice in še več dreves, ki so že prestara in ki zaradi tega rodijo neredno ter krhljavo in krastavo sadje. Rodijo samo v ugodnih letih, ko itak vse sadno drevje v naši državi prekomerno obrodi. V takih letih imamo sadja za domače potrebe preveč, trg pa je poplavljen z boljšim sadjem. Sadje nam je torej naravnost v breme, na trgu pa povzroča padanje cene tudi za kakovostno sadje. Obila ponudba slabega nič vrednega sadja močno tlačí cene tudi boljšemu sadju.

Staro sadno drevje moramo na vsak način iztrebiti. Staro drevje dela sadjarstvo neizplačljivo. To se nanaša v prvi vrsti na jabolčna drevesa. Pri moštnih hruškah moramo iti s trebljenjem veliko dalje. Imeti več moštnih hrušk, kot jih rabimo za domače potrebe, je neizplačljivo. Zelo razveseljivo je, da v letošnji zimi naši gospodarji, ki računajo, kar po vrsti trebijo mošne hruške. Število tako odločnih sadjarjev sicer še ni veliko, gotovo pa bodo njihovemu zgledu sledili tudi sosedje na vasi. Neki tako odločni sadjar je rekel: »Podiram hruške moštnice, ker hrušček mošt ne najde več odjemalcev, saj tudi meni ne prileže in tudi sam samo jabolčni pijem. Sadil bom jabolčna drevesca, ker lepa dobra jabolka še vedno lahko prodam.«

To je razumen sadjar in dosti korajžen, da napravi to, kar mu pamet veleva, četudi s težkim srcem.

V napatju nam je tudi sadno drevje, ki je raztreseno posamič ali po par drevov skupaj po travnikih, po bregovih in tako dalje. Če se moramo takih dreves izogibati pri delu s traktorjem, se gotovo jezimo.

Raztreseno sadno drevje ne prinaša dobička

ker je oskrbovanje zamudno in ga zaradi tega popolnoma zanemarjamo. Posebno škropljenje, katero bomo morali uvesti, če bomo hoteli prodati naše sadje, je zamudno in drago delo. V kolikor imamo mladega sadja raztresenega, ga presadimo v sklenjeni sadovnjak. Ze precej močna drevesa najbolje prepeljemo s prstjo vred v zmrzlem stanju, ker tako se bodo lažje prijela. Seveda moramo presajenemu drevesu vejno krono za polovico, pri večjem drevesu celo za dve tretjini skrajšati, drugače se drevo ne bo prijelo, temveč gotovo posušilo. Zmanjšan koreninski sistem, ki se ne more takoj ukoreniniti na novem mestu, ne more dovajati dosti soka za celotno krono.

V sadovnjaku naj bodo posamezna sadna plemena skupaj.

pregostem nasadu, ki ima zaradi pomanjkanja prostora malo vej in še te le v veliki višini. Jasno je, da iztrebimo tudi drevesa, ki so se pričela sušiti. Včasih nam teža sadu, obilna letina ali sneg polomijo na drevesu večino glavnih vej. Take stebre je treba na vsak način odstraniti. Dostikrat so se veje itak zacepile v deblo in ga močno ranile. Če je polomljeno drevo še mlado in deblo ni ranjeno, ga še pustimo, da požene nove poganjke in napravi novo krono. V tem slučaju je treba preostale veje močno skrajšati in drevesu pomagati z močnim gnojenjem.

Napravimo v naših sadovnjakih red. Število moštnih hrušk je treba zelo močno znižati s tem, da vse starejša moštnice odstranimo, mlajše pa precepimo z namiznimi hruškami povsod tam, kjer lega in kakovost zemlje odgovarjata. Tudi vsa stara, bolna in pregosta jabolčna drevesa in po travnikih in pašnikih okoli raztresena drevesa odstranimo. Tako bomo prišli do sadovnjaka, kjer bo imelo drevje za svoj razvoj dosti prostora, svetlobe in zraka. Precepimo sorte, ki ne ustrezajo našim krajevnim prilikam ali tržnim razmeram. Če bomo obnovljen sadovnjak še primerno gnojili, čistili drevje in škropili, nam bo prinašal tudi ob sedanjih na splošno slabših cenah s kvalitetnim pridelkom še vedno dobiček.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kaj naj jedo na ledvicah bolni ljudje?

Kronično vnetje ledvic je največkrat huda bolezen in njeno zdravljenje ni zmeraj lahko. To bolezen je treba zdraviti po nasvetu zdravnika in pod njegovim stalnim nadzorstvom. Da bi se taki bolniki prav ravнали in tudi sami zavestno prispevali k olajšanju svojega zdravljenja, in da bi bili zavestni sodelavci svojega zdravnika, je potrebno da se ravnajo po splošnih zdravniških nasvetih, kako naj se hranijo in oblačijo ter žive v skladu s higienskimi zahtevami.

Glede prehrane je najvažnejša dieta. In sicer zato, ker izloča telo vse odpadne snovi preko ledvic. Če teh snovi ne izloči, človek ne more biti zdrav. Ljudem z vnetjem ledvic škoduje kuhinjska sol, ker otežkoča izločanje vode iz telesa in povzroča oteklino na obrazu, nogah itd. Zato je treba jedi čim manj soliti. Zdravnik mora predpisati količino soli. Kuhinjsko sol lahko popolnoma nadomesti posebna umetna sol, ki jo dobimo za kupiti v lekarnah. Ta sol daje jedi slan okus.

Na ledvicah bolnim ljudem škodujejo tele jedi: slane suhe ribe (slaniki, tuna itd.), salame in drugi mesni izdelki, prekajeno meso, marinirane in konzervirane ribe, vsi slani in pikantni siri. Dovoljene pa so jim naslednje jedi: goste zelnjavne in goveje juhe, pečen krompir, kuhano kore-

RAZNE OBJAVE

ERP-krediti za nakup kmetijskih strojev

Da pomaga pri izpopolnitvi strojev, ki so poleg traktorja potrebni za poljsko delo, je zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo za leto 1957 razpisalo, da bo dajalo posojila za naslednje kmetijske stroje in priključke na traktor:

1. hidravlika na traktor in vsi priključki na hidravliki;

2. trosilci hlevskega gnoja na pogon s sklepnim vretenom, ki se dajo porabiti tudi kot priklopní voz;

3. navadni priklopní vozovi na traktor in taki z dodatnim pogonom preko sklepnega vretena (Triebachsanhänger);

4. priključki na traktor za nakladanje (gnoja, trave, sena etc.);

5. baterije za parjenje krompirja (Kartoffeldämpfkolonnen), ki jih kupijo zadruga in privatniki z obrtnim dovoljenjem;

6. žitni kombajni (Mährescher), ki jih kupijo zadruga in privatniki z obrtnim dovoljenjem.

Višina posojila je omejena na dve tretjini kupne vsote. Posojilo je dosegljivo proti 5 % obresti in ga je treba vrniti tekom petih let, na posebno prošenje šele tekom sedmih let. Posojilo je mogoče dobiti samo za stroje avstrijskega izvora, ki so bili kupljeni v letu 1957; za inozemske stroje je potreben pristanek kmetijske zbornice.

Prošenje za posojilo je treba na posebnem formularju vložiti pri pristojni okrajni kmečki zbornici do 30. junija 1957. Po odobritvi posojila, ki jo sporoči kmetijska zbornica, je treba pri okrajni kmečki zbornici predložiti dokaze oz. račune o nakupu strojev, nakaž se posojilo lahko dvigne oz. prenakáže na firmo, kjer so bili stroji kupljeni.

ERP-posojila za skupne zmrzovalnice

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo daje v letu 1957 soseščinam, vaškim skupnostim in zadrugam posojila za zmrzovalnice in opremo teh. Posojila v višini do polovice kupnih oz. gradbenih stroškov so dosegljiva po 5 % obresti in jih je treba vrniti tekom 5 let.

Prošenje za to posojilo je treba do 30. junija 1957 preko okrajne kmečke zbornice predložiti oddelku XI kmetijske zbornice.

Pripuščanje kobil in skočnine v letu 1957

V žrebčarnah v Grabštanju, Trgu in Šmohorju je pripuščanje kobil mogoče v času od 15. 3. do 15. 7.; pri privatnih žrebcih pa v času od 1. 3. do 31. 7. 1957.

Skočnina je določena s 100 šil. za rodovalniške kobile in s 150 šil. za navadne kobile.

Planica je navduševala desetisoče gledalcev in tekmovalce iz osmih držav

Mednarodni smuški teden v Planici je zaključen. Ker je tudi pri nas bilo precejšnje zanimanje za smuške polete na 120-metrski skakalnici v Planici, navajamo za tiste, ki osebno niso mogli prisostvovati poletom, in tiste, ki se za ta šport še posebej zanimajo, nekaj značilnosti o velikih dogodkih.

Ze ves prejšnji teden je bilo v Planici zelo živahno, saj so že sredi tedna prišli posamezni odlični skakalci iz skandinavskih in drugih evropskih dežel. Na predtekmovanjih so izbrali le najboljše za skoke na veliki mamutski skakalnici. Tudi gledalci so že med tednom prihajali ter občudovali drzne mladeniče pri njihovih poletih. Višek mednarodnih smuških poletov pa je bil v nedeljo. Ze v ranih urah so začeli prihajati gledalci iz vseh strani Jugoslavije, pa tudi iz inozemstva, tako da se jih je do začetka poletov zbralo ob 120-metrski skakalnici nad 20.000. Na srečo vseh je bilo ta dan vreme prekrasno, tako da so bili mednarodni smuški poleti letos zaključeni v splošno zadovoljstvo udeležencev in gledalcev. Navdušeni so bili gledalci pa tudi skakalci, ki so lahko na novo urejeni planiški skakalnici pokazali svoje znanje, vrline in sposobnosti.

Nov rekord Planice je že v soboto postavil vzhodnonemški skakalec Recknagel, ko je v odličnem poletu letel 124 metrov daleč. Ta rekord v nedeljo sicer ni bil prekošen, vendar pa je zaključna prireditev prekosila vsa pričakovanja, o čemer jasno

priča 51 skokov nad sto metrov daleč. Vsega skupaj je bilo ta dan izvedenih 119 poletov. Padcev je bilo samo 6 in še ti so potekli brez večjih posledic. Vse to zgovorno priča o kvalitnosti tekmovanja in mojstrsko urejeni skakalnici. Pa tudi ocene skokov so bile razmeroma zelo dobre, kar jasno pove, da so se vsi skakalci na tekmovanje temeljito pripravili.

Med najboljšimi skakalci so bili vzhodni Nemci in Finci, uveljavili pa so se prav dobro tudi Poljaki in Avstrijci ter tudi Jugoslovani, med katerimi sta se zlasti izkazala Langus in Zidar, ki sta v ostri med-

narodni konkurenci zasedla osmo in deveto mesto, so častno zastopali svojo domovino.

Po končni skupni oceni so tekmovalci razvrščeni takole: 1. Recknagel (Vzhodna Nemčija) 463,3 točke; 2. Kirjonen (Fin.) 445,5; 3. Tirkkonen (Fin.) 439,4; 4. Bleier (Zap. Nemčija) 422,7; 5. Glass (Vzhodna Nemčija) 420,3; 6. Lesser (Vzh. Nemčija) 417,2; 7. Tajner (Polj.) 410,9; 8. Langus (Jug.) 406,9; 9. Zidar (Jug.) 402,8; 10. Egger (Avstr.) 400,4; 11. Steinegger (Avstr.) 400,2; 12. Gaisienica (Polj.) 400,1; 13. Leodolter (Avstr.) 396,1 točke itd.

Proizvodnja nafte pri nas nazaduje

Gospodarstveniki na Dunaju sedaj mnogo razpravljajo o tem, zakaj je začela proizvodnja nafte nazadovati. Po odkritju nahajališča nafte v Zistersdorfu (vzhodno od Dunaja) tik pred vojno se je proizvodnja nafte do leta 1955 hitro povzpela na 3,7 milijona ton. Nato je začela proizvodnja padati, kar pa ni morda posledica izčrpanosti nahajališča nafte, marveč posledica zaostajanja del pri vrtanju novih vrtin. Pogoji za pridobivanje nafte so nadalje zelo ugodni, saj je bilo v zadnjih

šestih letih 89 % vseh vrtin pozitivnih. Povprečno daje vsaka vrtina 14,4 tone nafte dnevno nasproti 3,2 tone v svetovnem povprečju. Državno podjetje za pridobivanje nafte mora brez odškodnine odstopiti 29 % svoje proizvodnje za reparacije Sovjetski zvezi v vrednosti 350 milijonov šilingov letno, razen tega pa so podjetju naložili še poseben davek 300 milijonov šilingov letno v korist sklada za subvencioniranje nizke cene mleka.

Množična in okusna reklamna sredstva za koroški velesejem

Čeravno bo koroški velesejem, obenem avstrijski lesni velesejem, šele po petih mesecih, je velesejska direkcija že s polno paro začela propagandno kampanjo. V teh dneh so odpremili prve pošiljke reklamnega materiala ne samo na avstrijske adresate, temveč tudi v inozemstvo. V glavnem je reklama osredotočena na lesni sektor, ki obeta biti letos nekaj izrednega.

Na splošno se za propagando poslužujejo načina kot doslej, vendar so posvetili posebno pozornost novostim in obliki ter okusu propagandnega tiska. Enak kakor doslej ostane znani plakat s cepinom v hlođu, deželni barvami in s prikazom značilne koroške dejavnosti. Plakat predstavlja posrečeno grafično sliko, zaradi tega ne smatrajo za potrebno, da bi ga spremenili, ker se je že vsepovsod uveljavil, predvsem kot simbol avstrijskega lesnega velesejma.

Ta simbol predstavlja tudi 15.000 velikih plakatov, ki so nabiti na vseh avstrijskih železniških postajah in tudi v inozemstvu v tujem jeziku. Razen železniškim postajam so te plakate poslali vsem 7.400-tim avstrijskim občinskim uradom. V nakladi 15.000 izvodov so izdali izvesni plakat, ki so ga dostavili gostinskim obratom, obrtnikom in na druge naslove v deželi.

Posebno ličen bo letošnji velesejski prospekt, ki bo opremljen z barvnim in črno-belim posnetkom lanskega velesejma iz zraka. Obe sliki sta zelo zgovoren dokaz o največji in najpomembnejši gospodarski prireditvi na Koroškem. Prospektu bo priložen tudi uspel načrt Celovca z orientacijo o hotelih. V tem načrtu niso

zajeti samo vsi tujsko-prometni obrati, temveč tudi cene prenočin in podatki o razredu in opremljenosti hotelov. Pravtako so tudi letos uvedli pisemske nalepke, ki nosijo sliko plakata. Znamko so izdali v nakladi 80.000. Deželna vlada, vse tri zbornice in samoumevno velesejska direkcija ter razstavljalci bodo uporabljali te znamke, ki ne služijo edinole reklami za velesejem, temveč tudi podvigu tujskega prometa, ki dobiva s koroškim velesejemom iz leta v leto večji razmah.

Velika izbira sadnih drevesc v drevesnici ing. Marko Polcer, p. d. Lazar, Št. Vid v Podjuni

Pritlikavo mesto ob Vrbskem jezeru

Vsa leta po drugi svetovni vojni je na Koroškem opaziti močno dejavnost za olepšanje videza različnih krajev in mest. Tako so v tej smeri posebno veliko napravili v Celovcu in okolici. Ze lani je bilo nekaj govora o olepšanju vzhodnega trikota ob Vrbskem jezeru, ki je doslej bil nekako bolj prazen in pust. V ta namen so izdelali načrte za gradnjo pritlikavega mesta na tem območju ob jezeru. In že so dejansko tudi pričeli z delom. Zaenkrat opravljajo zemeljska dela. Gradnjo pritlikavega mesta je prevzela neka nizozemska družba, ki je prevzela tudi celotne stroške za gradnjo, razen zemeljskih del, ki jih opravlja mesto Celovec. Po dosedanjih načrtih in proračunu bodo znašali stroški za gradnjo 21 milijonov šilingov.

Različni majhni objekti, ki jih bodo v tem mestecu gradili, bodo služili predvsem v reklamne svrhe in jih bodo pustile zgraditi različne tuje in inozemske tvrdke. Domnevajo pa, da bo miniaturno mesto ob Vrbskem jezeru velikega tujkoprometnega pomena za Celovec in Vrbsko jezero, razen tega pa bo mesto Celovec imelo še dohodke od veseličnega davka. Deželna vlada bo nizozemski družbi dodelila potrebno licenco šele po otvoritvi mesta.

Za potnike v Maribor:

Avtobusni promet Prevalje — Maribor

Med Prevaljami in Mariborom je od 6. marca dalje vzpostavljen avtobusni promet, ki obratuje dnevno, tudi v nedeljah, po naslednjem voznem redu: odhod iz Prevalj ob 5.45 uri, prihod v Maribor ob 7.40 uri; odhod iz Maribora ob 16.00 uri, prihod na Prevalje ob 17.55 uri. Vmesne avtobusne postaje: Ravne, Dravograd, Radlje, Fala.

Iščem na moderno tehnizirano kmetijo s 25 ha površine moža in ženo kot kmečka delavca. Plača po dogovoru, urejeno stanovanje je na razpolago. — Pismene ponudbe na upravo »Slovenski vestnik« Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Spet strašijo pogodbe o cenah in mezdah

(Nadaljevanje s 1. strani)

žitev na delojemalce in njihove sindikate, ker da so podjetniki prisiljeni zvišati cene proizvodov, če hočejo ugoditi zahtevam po višjem zaslužku. Govoril je o potrebi po večji štedljivosti in po manjši potrošnji, ni pa povedal, da bi podjetniki — če bi hoteli le nekoliko štediti — lahko dovolili tisto neznanatno zvišanje zaslužkov brez vsake podražitve, ker so njihovi dobički že zdaj več kot dovolj visoki.

Kanclerjeva izvajanja je ostro zavrnil predsednik delavskih zbornic Maisel, ki je dejal, da je skrajno demagoško, od sindikatov zahtevati, da bi priznali zajezitev naraščanja zaslužkov, hkrati pa trditi, da pri cenah ni mogoče ukreniti ničesar. Tudi predsednik kluba socialističnih poslancev Pittermann je v nekem govoru zavzel stališče do tega vprašanja in zavrnil poskus, prikazati delojemalce kot krivce naraščanja cen. Nihče ne verjame kanclerjeve trditve — je dejal — da bi mezdne zahteve ogrozile stabilnost, danes ve vsakdo, da obstoja le ena resnična nevarnost za stabilnost: diktatura kartelskih mogočnikov v gospodarstvu.

Nemčija bo poravnala stroške za bivanje angleških čet v Porenju

Angleži in Zahodni Nemci so se sporazumeli o prispevku, ki ga bo plačala Zahodna Nemčija Veliki Britaniji za vzdrževanje britanskih čet na zahodnonemškem področju. Zahodna Nemčija bo plačala Veliki Britaniji 50 milijonov angleških funtov, poleg tega pa bo naročila vojaške opreme za znesek 100 milijonov funtov.

V krogih okrog angleške vlade so s sporazumom zadovoljni, manj pa v krogih opozicije, ki očita vladi, da dovoljuje, da ji poražena Nemčija daje darila, namesto da bi ta plačila izhajala iz pravice zaradi bivanja na nemških tleh. Nemški prispevek so namreč formulirali kot »pomoč«, da ne bi imela nemška vlada prevelikih sitnosti v svoji javnosti, če bi se formula-cija glasila na »okupacijske stroške«.

Keusehnigg — semena

priljubljena — preizkušena
Klagenfurt — Celovec, Heuplatz 6

AUSTRO INTERCOMMERCE

O.H.G. BAN & CO

PODJETJE ZA MEDNARODNO TRGOVINO

KLAGENFURT — CELOVEC, Bahnhofstraße 9

telefon: 27-87, 32-43, 31-74

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 16. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Iz dežele in mesta — časovna slika — 17.10 Odlični izbor — 17.55 Iz parlamenta — 18.10 Po dolinah in planinah naša perem se glasi (slov.) — 20.30 Z deskami zabito — 21.30 Naša radijska družina.

Nedelja, 17. marec:

6.10 Na kmečki svatbi — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščmo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Veseli jutranji pozdrav — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.00 Oporni koncert — 13.35 Iz domovine: „Gospod na štirih nogah“ — 14.30 Pozdrav nate — 17.45 Muzikalično srečanje dežel — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 „Harfa“ glasbena slušna igra.

Ponedeljek, 18. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 15.30 Mali zabavni koncert — 16.00 Pračlovek in pozna kultura — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče — 20.16 Srečanje v ponedeljek zvečer — 20.45 Brati in razumeti.

Torek, 19. marec:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Naše zdravje — 14.00 Poročila, objave. Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 15.30 Pozdrav nate — 17.15 Popoldanski koncert — 18.25 Radijska prijateljica — 18.45 En mesec deželne politike — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 „Maškerada“ Verdijeva opera, vmes ob 21.40 poročila.

Sreda, 20. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Iz domačih gajev. Pred mikrofonom je mešani zbor iz Globasnice (slov.) — 14.30 Razvoj moderne mestne slike — 16.00 Iz raziskovalnega dela naših univerz — 17.15 Lepa pesem — 18.15 Pesmi in glaša iz Koroške — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Zabavni koncert — 21.00 Pošta vabi.

Četrtek, 21. marec:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Na zapečku: Z mikrofonom R. C. smo tokrat v Svečah (slov.) — 16.00 Predvajanje zborov — 16.15 Zadnja vrata k vojni — 17.15 Popoldanski koncert — 19.00 Prilcesija dneva — 20.16 Ko enkrat postane lepo kopno — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 22. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Za naše malčke: Velikokljuna gospa šoja (slov.) — 15.30 Pridi v kuharsko šolo Thea — 15.50 Zabavna glaša iz Kanade — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Oddaja za mladino — 18.25 O petju na Koroškem — 18.45 Narodne in umetne pesmi (slov.) — 20.20 Klasiški v radiu.